

Kvinner & Familie

Nr. 3/2011

MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

Ja til omsorg **nei til vold**

Forside foto:
Pat Robert (ansatt i COWA)

Kvinner & familie
Nr.3. 2011
125 årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Søgaaud Gloslie
Line Konstali (permisjon)

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund
Adresse: Øvre Slottsgt. 6, 0157 OSLO
Telefon: + (47) 22 47 83 80
Telefaks: + (47) 22 47 83 99
E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Redaksjonsrådet:

Lene Søgaaud Gloslie
redaktor@kvinnerogfamilie.no
Helen Svensson
helen@kvinnerogfamilie.no
Elisabeth Rusdal
elisabeth@kvinnerogfamilie.no
Internettadresse:
www.kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver.
NOK 150,- pr. år.
Medlemmer av forbundet
får bladet gratis
Bankgiro 6034.05.20680

Design og design:

Cathrine Smykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk: Wittusen&Jensen

Opplag: 5.000

Ettertrykk og kopiering av
Kvinner & families stoff og annonser
er ikke tillatt uten etter avtale.

Neste utgave:

Frist for stoff 27. januar
ISSN: 1891 - 7992

Leder

Elisabeth Rusdal
Forbundsleder

Kjære medlem!

Med utgangspunkt i de prioriterte oppgavene som landsmøtet i Molde vedtok, har vi nå forsøkt å lage temaer for hver enkelt utgave av medlemsbladet vårt. I forrige utgave var det kvinner og helse som var i fokus. Dette med bakgrunn i inspirasjonsseminaret på Gardermoen i slutten av mai, som også hadde dette som tema. Du kan lese litt fra seminaret i dette bladet. Vi arbeider med de prioriterte oppgavene når det er naturlig. I størst mulig grad ønsker vi også at du som medlem skal få glede av dette, derfor arbeider vi også med å finne tilbud til deg som er medlem. I dette bladet vil du finne en annonse fra vår nye samarbeidspartner – der du som medlem får tilbud om abonnement på Omega 3 gjennom Møllers – du vet, de med tranen. Vi har alle et ansvar for egen helse og forebygging av sykdom – dette tilbudet kan være et slikt bidrag. Jeg håper du vil benytte deg av det.

Høsten er i full gang – og vi har lagt en sommer bak oss. En sommer med et innhold som ingen av oss kunne forestilt oss på forhånd. Lenge før den tid hadde vi i redaksjonsrådet bestemt at vold skulle være tema for denne utgaven av bladet. Vi bestemte oss tidlig for at den beslutningen skulle stå ved lag. Vold, katastrofer og ulykker hører dessverre hverdagen til – på en eller annen måte vil vi kunne bli rammet av slike uventede hendelser. Men sommerens hendelser ble av et omfang ingen av oss kunne tenke seg mulig. Tiden etter har vist at vi ikke lot oss knekke – vi reiste oss og tok vare på hverandre. Til vårt forbund kom kondolansehilsener fra søsterorganisasjoner i Norden, fra ACWWs ledelse og fra våre samarbeidspartnere i andre deler av verden. Hilsenene gikk både til forbundet, våre medlemmer og det norske folk. Det varmer, og viser betydningen av nettverk og kontakt på tvers av alle grenser, tro og samfunn.

Vi har alle en jobb å gjøre i våre nærmiljøer – vi må ha omsorg for hverandre når noe skjer. Vi må ha omsorg for de som ble rammet av hendelsene den 22. juli – for når medias søkelys slukker – det er kanskje da man trenger noen rundt seg mer enn noen gang. Men vi må også ha omsorg for de som rammes av mindre, og enkeltstående hendelser.

Uavhengig av sommerens hendelser – daglig er det dessverre noen som rammes av ulykke, alvorlig sykdom eller annen katastrofe. Da er det behov for nærhet og omsorg. Noen som gir en en klem, tar en kopp kaffe eller bare sender en hilsen og sier; jeg er her om du trenger meg. Det er ikke alltid den store kunnskapen som trengs, men menneskelig nærhet og kontakt. Det å oppleve at noen bryr seg, har tid til å lytte, eller være til stede.

Vi som organisasjon har alle muligheter til å bidra. Kvinners Frivillige Beredskap (KFB) som forbundet er en del av, har i år fått støtte via oss til prosjektet "Psykisk omsorg". Kanskje kan dette være et tilbud til deg.

Vold er mye – hva kan vi gjøre, tenker du kanskje, som foreldre eller besteforeldre. Mange ganger er det ikke så mye som skal til, men vi må bli mer bevisste. Vi som voksne er rollemodeller og veiledere – det ansvaret må vi være oss bevisst. Vi kan la være å kjøpe aviser med forsider som er støtende. Vi kan melde tilbake når vi finner sendinger i tv som er for voldelige eller støtende. Vi kan og må snakke med våre barn om hvordan de skal forholde seg dersom uønskede situasjoner skulle oppstå. Vi kan lære dem å ta vare på hverandre.

Vi kan vise omsorg enten hendelsen er stor og dramatisk, eller mindre og enkeltstående. Det handler om å si ja til omsorg – nei til vold.

Elisabeth Rusdal

Kondolansehilsener 22. juli

Forbundet har mottatt kondolansehilsener fra ACWWs verdenspresident May Kidd, tidligere verdenspresident i ACWW Hilda Stewart, Hem och Samhälle og fra Kvefenelagis Islandssambandir.

Fra vår kontakt i Visma Romania har vi også mottatt kondolansehilsen. Visma verden over tente lys i sine kontorlokaler den 25. juli kl. 18 som symbol på medfølelse og betydningen av å sikre demokratiet. Lys ble også tent i Albania gjennom oppfordring fra våre samarbeidspartnere der. Hilsenene er til både forbundet, våre medlemmer og hele det norske folk. Hilsenene til det norske folk er oversendt regjeringen ved statsminister Jens Stoltenberg.

Redaktør

Lene Søgård Gloslie
Redaktør

Inspirerende organisasjon

Det har vært en spennende prosess å få være med på å lage denne utgaven av Kvinner & Familie. Som vikarierende redaktør har jeg fått et privilegert innblikk i Norges Kvinne- og familieforbund, og organisasjonens viktigste saker på rekordtid. Jeg har tidligere kjent til Norges Kvinne- og familieforbund fra utsiden. Men innsiden har gitt mersmak! Her er det lett å kjenne seg hjemme, både i saker og fokus.

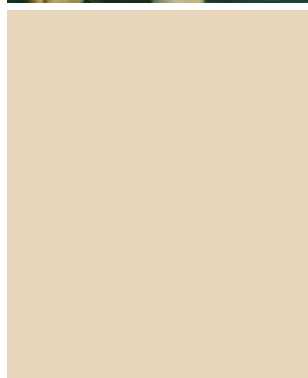
Jeg tar av meg hatten for engasjementet, for de ildsjeler jeg har hatt gleden av å være i kontakt med, og for de viktige sakene forbundet jobber for. Bredden i arbeidsområdene avspeiler et mangfold av engasjement, ikke bare over hele landet, men også internasjonalt.

I denne utgaven har vi satt fokus på "ja til omsorg, nei til vold". Ragnhild Bjørnebekk har i mange år lagt ned et viktig arbeid i å forske på, og jobbe med jenter som utøver vold og kriminalitet, og som er med i gjenger. Det er godt å oppleve at en person som Bjørnebekk, som har mye kunnskap på feltet, ser positivt på de muligheter vi som samfunn har for å hjelpe disse jentene. God omsorgskompetanse, er hennes svar på hvordan vi kan forebygge problemer for barn og unge.

Omsorg overfor kvinner og barn utenfor Norges grenser er en viktig drivkraft for Internasjonalt utvalg. Som prosjektleder Anne Marit Hovstad fremholder: – "Dette angår oss alle." Overgrep mot kvinner er vår sak, om det skjer ute eller hjemme. I denne utgaven kan du lese om Rebecca Birungis (Uganda Media Women's Association) besøk i Norge, og forbundets spennende prosjekter i Afrika.

Menneskehandel er også et problemfelt Norge står overfor. ROSA prosjektet gir kvinner utsatt for menneskehandel trygge oppholdssteder, og hjelp til å skape seg et bedre liv. Som Tove Smaadahl i Krisesentersekretariatet uttrykker det: "En kvinne er en kvinne, og alle skal ha hjelp."

Lene

Innhold

Rebecca Birungis besøk i Oslo og Grimstad	11
Inspirasjonsseminar Gardermoen	12
Kongens fortjenestemedalje til Gerd Brattås	21
K&Fs beredskapsutvalg	22
Smånytt	23
Nordens Kvinneforbunds sommarkonferanse	24
Smånytt fra lokallag	25
Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund	28
Liste over K&Fs tillitskvinner	30

KVINNER OG HELSE

Jentegjenger og vold - et problem som kan løses?	4
Ikke alltid en dans på roser	6
Flytende vannskille	8
Det angår oss alle	10

INTERNASJONALT ENGASJEMENT

Kvinnesolidaritet på grasrota	14
-------------------------------	----

FAMILIEN OG MILJØ

Frykter sentralisering av krisesentrene	17
---	----

FLERKULTURELT ARBEID NASJONALT

Nytt håp med ROSA prosjekt	18
"Evas" historie	20

KULTUR

Stemningsfullt tilbakeblikk på 60-tallet	26
--	----

Norges Kvinne og familieforbund

Kvinnepolitikk: kvinners helse • Familiepolitikk: ernæringsspørsmål i hjem og skole • Miljø og forbrukerpolitikk: familie og miljø
• Internasjonalt arbeid: flerkulturelt samarbeid i Norge

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)w

Associated Country Women of the world (ACWW)

KFB (kvinners frivillige beredskap)

Jentegjenger og vold

– et problem som kan løses?

Jenter sosialiseres tidlig til å undertrykke sinte og negative følelser. Når andre risikofaktorer som vanskelige familieforhold, indre sårbarhet og et negativt sosialt miljø er til stede, kan vold bli resultatet.

Ragnhild Bjørnebekk, forsker ved Politihøgskolen.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Det er allikevel grunn til optimisme. Ny statistikk for Oslo viser tilbakegang i kriminalitet for jenter. En faktor som kan forklare nedgangen er Jenteprosjektet, som Oslo kommune og politiet har samarbeidet om i flere år. Det bygger på kunnskapsbaserte og mangesidige tilnærminger, der den enkelte jente som er i gjeng, eller i trøblete grupper, følges tett og gis individuell hjelp, behandling og støtte, som samsvarer med

det konkrete problemkomplekset hun er en del av.

– Dette er et av "modellprosjektene" som fokuserer sentrale og forskningsbaserte tiltak i forhold til disse jentene. Jenters vold er et såpass sjeldent fenomen at når en først setter i gang arbeid med å identifisere jenter som bruker vold og iverksetter de forskningsbaserte tiltakene vi har tilgjengelig, vil vi raskt kunne få jentene ut av problemløypene, sier Ragnhild Bjørnebekk, forsker ved Politihøgskolen.

Bjørnebekk har en årrekke arbeidet med jenter i gjeng, og jenter som utøver vold. Jentegjenger har ikke stor utbredelse, og Bjørnebekk mener det er mulig å få jentene ut av gjengmiljøet ved å jobbe tett med dem, men også i forhold til forebygging med foreldrene.

PÅVIRKE INDRE LIVSKRAFT

– Det handler om å gi dem livskraften tilbake, å få tak i løvetannegenskapene deres. Og hjelpe de til å finne en mening med livet. Jeg ser at flere av jentene som har vært involvert i gjenger og med vold, har engasjert seg politisk i etterkant av at de selv har kommet seg ut av problemene, sier Bjørnebekk.

Disse jentene har opplevd mye negativt gjennom oppveksten. De kan ha stengt seg selv av følelsesmessig, og lært at vold og trusler lønner seg. Mye av det kliniske arbeidet med jentene handler derfor om å berøre de. Gjennom film og samtaler tas det opp temaer som empati, vennskap, selvrefleksjon og selvkontroll. De kan også jobbe med å skrive seg ut av problematiske opplevelser. Filmer som har en god tilnærming til å vise gode løsninger på konflikter, jobber Bjørnebekk mye med.

MEDIA GIR NYE ROLLEMODELLER

– Jenter finner tidlig ut at det ikke er akseptabelt for jenter å bruke fysisk vold. Kønnsrollemønsteret har hatt mye å si for at vi tidligere har sett lite vold blant jenter. Imidlertid har media – og enkelte filmer, endret noe på dette, sier Bjørnebekk.

Filmen Matrix har bidratt i negativ retning. Her fikk jentene en kvinnelig rollemodell som utførte voldelige handlinger. Jentene bruker film og musikkgrupper i identitets- og imagebyggende prosesser. De kler seg opp som sine "helte", om det er "Matrixjenter" i sort og latex, eller African look, Psycho, Gangsta: hiphop, eller kampsport.

Jentene trener ofte kampsport, og bruker denne kunnskapen i voldsutøvelse. Kampsportfilmer kan brukes som en kilde til inspirasjon, der de lærer slag og spark.

JENTER LOJALE MOT KJÆRESTEN

Jenter blir ofte introdusert for gjengmiljøer gjennom en kjæreste, men årsaken til at jentegjenger oppløses oftere enn guttegjenger, ligger i lojalitet mot kjæresten. Jentene følger kjæresten, mens

guttene følger gjengen. De fleste jentene har en tidlig rus- og røykedebut, gjerne ned i 7–12 års alderen, og de søker mot og tiltrekkes av rusmiljøer og miljøer der antisosiale grupper samles. Selv om de i noen grad beskyttes av kjæresten i gjengmiljøer, der noen gutter prøver å hindre de fra å begynne med sprøyter, er det ikke særlig kraft og styrke i forsøkene på beskyttelse.

– Involvering i gjenger innebærer økning i vold og kriminalitet. Jo lenger jentene er i gjenger, jo vanskeligere er det å bli inkludert i vanlige miljøer, og komme over i vanlige sosiale sammenhenger, sier Bjørnebekk.

FOREBYGGING MULIG GJENNOM GOD OMSORGSKOMPETANSE

Helsestasjoner og skoler er viktige arenaer for å identifisere barn som tidlig viser problemadferd, men også foreldre som ikke evner å gi barna gode oppvekstvilkår. Internasjonalt finnes flere gode, forskningsbaserte program, som gir gode resultater, og som også er tatt i bruk i Norge. PMTO og "De utrolige årene" er foreldretreningsprogram som gir foreldre økt samspill- og omsorgskompetanse. ICDP (International Child Development Program) er et annet, som er norskutviklet. Sistnevnte startet i Angola, for å hjelpe barnesoldater. Der utdannet man landsbymødre som hadde høy respekt i landsbymiljøet, til å lære opp andre mødre. MST – Multi Systemisk Terapi, er et program som jobber helhetlig med ungdommer og deres familie.

– Det er oftest i familien det svikter. Når barn vokser opp med antisosiale foreldre, ser vi ofte at dette er en sosial arv som har gjentatt seg i generasjoner. Vi må derfor ta tak i foreldrene, ikke bare barna, sier Bjørnebekk.

God omsorgskompetanse handler om hvordan man kommuniserer med barn på en god måte. Programmene søker å utvikle den gode omsorgsbasen i familien.

– Ofte har disse jentene ingen voksne å snakke med. En voksen som gjennom oppveksten har vært noen å gå til, har enorm betydning. Dette kan være en besteforelder, en nabo, en lærer.

NORGE UNIKT

– Velferdssystemet i Norge gjør at vi klarer å iverksette tiltak for barn på et nasjonalt plan. I tillegg har vi lite vold generelt. Dette skyldes at vi har fjernet mange av de ytre årsakene i samfunnssystemet som forårsaker antisosial adferd. Vi har lite reell fattigdom, og gode sosiale

velferdsordninger, samtidig som vi har et gjennomslagskraftig samfunn, slik at vi klarer å identifisere familier eller barn med problemer, sier Bjørnebekk.

Når det er sagt, vil det alltid være noen som faller utenfor. Det er et komplekst problemfelt vi som samfunn står overfor.

UTVIKLING AV JENTERS AGGRESSIVE REPERTOAR

1960-tallet: Jenter ertet hverandre, men det skjedde på en forholdsvis søt og "uskyldig" måte. De konkurrerte om karakterer og lærerens gunst. Noen ble mobbet, men ikke med skriking og utskjelling. Jenter med problemer var stille, usynlige og isolerte, men lot seg kommandere til hva som helst. Selvdestruktivitet i stedet for åpen aggresjon mot andre.

1980-tallet: En ny dynamikk blant jenter oppstod. Noen jenter bidro til tvungen eksklusjon og sosial isolasjon av andre, ved å igangsette en spesiell form for gruppedynamikk, der visse jenter ble singlet ut og ekskludert fra gruppeaktivitetene og sosiale hendelser. Dette fremstod som mer "vanlig" enn tidligere. Ledere eller "dronninger" konkurrerte med hverandre. De fleste jentene var imidlertid enten observatører eller "followers". Kampen om kontroll kunne være smertefull og ble utspilt på simple måter.

1990-tallet: Jenters aggressive repertoar utvikles og ekspanderer i form av mobbing, undertrykking og maktspill. En dramatisk registrering av mobbing blant jenter, og av aggressiv viktimitisering (skadegjøring av offer). Det dreide seg ikke lenger om å være "dronning" for en stund. Kampen var nå rettet mot å gjøre "alt" for å opprettholde makt, rykte og styrke. Det var nå tre tydelige grupper: Mobbere, ofre og bystandere. Samtidig så man økende voldelige og aggressive rollemodeller gjennom film og media for jenter, samt visse former for familiedynamikk (kaos og likegyldighet) og sosial dynamikk rundt de mobbende jentene.

(Kilde: "Jenter og vold" i Årsak til vold, bok under utvikling, Ragnhild Bjørnebekk)

Ikke alltid en dans på roser

Det er oppturer og nedturer i ethvert menneskes liv. Vår psykiske helse trenger vedlikehold, pleie og omsorg i likhet med den fysiske. Kanskje burde vi se oss rundt og rekke ut en hjelpende hånd til medmennesker som sliter. Brått kan det være oss selv det gjelder.

TEKS: JAN ERIK THORESEN
FOTO: ISTOCKPHOTO.COM

Gjennom livet vil vi alle møte kriser og uventede hendelser som plutselig snur opp ned på den tilværelse vi vanligvis mester. Faktisk så oppdras vi til at alt skal være så trygt og sikkert. Alle slags påbud, forbud og fokuseringen på vellykkethet bidrar til å skape urealistiske forventninger til livet. Vi blir påpasset og beskyttet i en grad som kan frarøve oss evnen til å mestre når livet en dag ikke går på skinner. Brått og uventet kan tilværelsen gjøre et kast på seg. Det kan inntreffe en ulykke med livstruende skade, et uventet dødsfall i familien, alvorlig sykdom eller tap av arbeid. Skilsmisse, økonomiske problemer, eller tap av en nær venn er også forhold som gjør oss

handlingslammet og fører oss inn i en traumatisk krise.

HVERDAGEN ENDRES

Selv om en i slike situasjoner har mennesker rundt seg vil en ofte føle seg ensom med sin sorg, savnet og de vonde tankene. Ved akutte livshendelser og traumer som overstiger mestringsevnen der og da, vil mange ha vanskeligheter med å vise følelser. Den indre ubalanse, usikkerhet og forvirring hendelsen har utløst, gjør at personen det gjelder utad kan virke rolig og reflektert, selv om både konsentrasjonen og oppmerksomheten er svekket. Og motsatt – selv om en person er åpen og viser følelser, kan ensomhetsfølelsen bli sterk etter at det har gått noen tid. Da er det ikke lett å fungere i dagliglivet. For utenforstående oppleves det som om personen har

forandret seg fra å være humørfyllt og livsglad til å være stille og innesluttet.

BRYTE ENSOMHETEN

Mange har vanskeligheter med å komme seg videre på egen hånd. Alle trenger å ha mennesker rundt seg som en kan ha det hyggelig sammen med og som kan være til støtte om livet er vanskelig.

“Som medmenneske kan en føle seg maktesløs når en ser en person slite i hverdagen

Er en alene kan det være vanskelig å finne ut av ensomheten. Men for alle gjelder det å søke kontakt med familie, kolleger og venner i perioder hvor en kanskje helst ville være for seg selv. All den psykiske spenningen som bygger seg opp, må utlades, men den som lider opplever ofte livet som uutholdelig, som et åpent og verkende sår. En føler seg fysisk og psykisk utmattet. Søvnproblemer, ustabilitet og en konstant spenningstilstand kan gjøre en handlingslammet.

GJØR NOE!

Som medmenneske kan en føle seg maktløs når en ser en person slite

i hverdagen. Frykten for å være påtrengende og ikke vite hva en skal si kan føre til at en trekker seg unna, ofte med den følge at en får dårlig samvittighet. Egentlig vil en gjerne hjelpe, men en vet bare ikke hvordan. Frykten for å bli avvist og usikkerhet for hvordan den lidende vil reagere bidrar også til at vi kan forbli passive tilskuere. Som medmennesker er vi alle en potensiell beredskap for den eller de som trenger hjelp. Men tør vi bry oss? Hva skal vi si? Denne usikkerheten må overvinnes. Et viktig spørsmål blir hvordan vi kan tilegne oss grunnleggende kunnskap om det å nærme oss et medmenneske som opplever en krise.

Kvinner Frivillige Beredskap (KFB),

som er en nær samarbeidspartner med bl.a. Norges Kvinne- og Familieforbund, arrangere nå kurs i "Psykisk førstehjelp" rundt om i landet med økonomisk støtte fra ExtraStiftelsen. Kurset gir grunnleggende kunnskaper om hvordan vi kan nærme oss et menneske som sliter og være til god hjelp og støtte. Meningen med kurset er ikke å gå verken psykologer eller psykiatere i næringen, men rett og slett å være et medmenneske. I de aller fleste tilfellene er det nettopp dette som skal til for at den som lider skal få livet og livsgleden tilbake igjen.

Flytende vannskille

– All kontroll av barns tv-titting må skje med foreldrehånd. I dagens mediebilde er hovedkontrollen flyttet dit en gang for alle. Men – på de kanalene vi frekventerer mest, må foreldre kunne forvente forutsigbarhet. Det er et krav! Mener Magne Raundalen, psykolog ved Senter for krisepsykologi i Bergen.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Før et visst tidspunkt må foreldre kunne føle seg trygge, med unntak av i ekstreme situasjoner der nyhetsbildet endres. Spesielt mener Raundalen dette må gjelde for kanalen vi betaler lisens for. Vi må kunne øve innflytelse på den.

– Det er ikke her snakk om at et mindretall innskrenker flertallet. Vi er alle foreldre, besteforeldre, tanter eller onkler, og alle føler vi et ansvar for barna.

Raundalen får stadig telefoner fra foreldre når det skjer overtramp. Og ute i barnehagene opplever han at foreldre er usikre og utrygge. Samtidig mener han at vi aldri har sett en mer bevisst foreldregenerasjon enn den vi har nå. Som også står overfor utfordringer innad i familien. For alle barna har ikke samme alder, og foreldrene kan ikke være tilstede hele tiden.

KOMPAKT BARNEANSVAR

– Hensynet til barna må komme først. Alle hensyn kan ikke rulles over fordi det heter fjernsyn. At vi tar dette hensynet, er et tegn på at vi lever i et barnevennlig samfunn, sier Raundalen.

Ny forskning viser at det å skremme barn, er noe vi må ta langt mer alvorlig enn vi har gjort tidligere. Om det gjelder i virkeligheten eller gjennom media. Vi har en beskyttelsesplikt overfor de som har

det vanskelig. Og i Norge har vi mange sårbare grupper av barn. Raundalen mener media på flere plan har tilranet seg en rett til å skremme barn, i strid med barnekonvensjonen.

Han ser derfor lenger enn til tv-skjermer, men peker også på avisforsidene. Avisenes salgsplakat er vanskelig å skjerme seg imot. Han etterlyser en barneforside som egner seg i det offentlige rom. Og oppfordrer alle til å la være å kjøpe aviser når forsidene kan være til skade for sårbare grupper.

HVA KAN DU GJØRE?

Raundalen råder alle til å sende brev til Kringkastingsrådet hver gang sendinger på NRK oppleves som overtramp. Som varamedlem i Kringkastingsrådet ser han at enkeltbrev gir gjenlyd. Gjennom direktesendte møter og referat i pressen, gis foreldre og bekymrede voksne en talerstol, og blir lyttet til.

For øvrig er Medietilsynet rette instans å henvende seg til ved overtramp av vannskilleprinsippet. I en uttalelse innhentet fra Medietilsynet, heter det at tilsynet utfører sitt tilsyn gjennom en blanding av planlagte kontroller og tips fra publikum. I kontroller gjennomført i 2010 av de norske kringkasternes ettermiddagssendinger, med andre ord NRK1, TV 2, TV2 Zebra og TVN, ble det avdekket flere brudd.

HVA SIER REGLENE:

Etter den såkalte vannskillebestemmelsen i lov og forskrift om kringkasting skal innslag som kan være skadelige for mindreåriges fysiske, psykiske eller moralske utvikling bare sendes etter klokken 21.00. Det skal gis en muntlig advarsel før programstart om at programmets innhold kan være skadelig for mindreårige seere, eller merkes med et visuelt symbol under hele programmet. Det er ikke slik at kringkastere kan sende skadelig innhold før klokken 21.00, dersom de i forkant av programmet advarer mot støtende innslag.

Nyhets- og aktualitetsprogram omfattes ikke av vannskillebestemmelsen, og kan derfor sendes tidligere på døgnet selv om programmet inneholder scener som kan være skadelige for mindreårige, jf forskrift om kringkasting § 2-6.

Lov om kringkasting § 2-7 og forskrift om kringkasting § 2-5 inneholder også et forbud mot å sende fjernsynsprogrammer som i alvorlig grad kan skade mindreåriges fysiske, psykiske eller moralske utvikling. Dette forbudet gjelder uavhengig av når på døgnet programmet sendes. Bestemmelsen retter seg særlig mot program som inneholder pornografiske scener eller umotivert vold.
(Kilde: Medietilsynet)

Nyttige adresser:
Kringkastingsrådet
NRK
0340 OSLO
Telefon: 23 04 85 08

Medietilsynet
Nygata 4
1607 Fredrikstad
Telefon: 69 30 12 00

Ta vare på helsen med medlemspris på omega-3

Elisabeth Rusdal,
Forbundsleder Norges
Kvinne- og familieforbund

"Vi i K&F anbefaler Möller's Omega-3 for sin gunstige effekt på hjerte og kar, og fordi Möller's er en kvalitetsleverandør som garanterer for topp kvalitet"

Norges Kvinne- og familieforbund og Möller's har innledet et samarbeid for å sette fokus på kvinnehelsen. Som et ledd i dette samarbeidet har alle K&F medlemmer mulighet til å bestille Möller's Omega-3 med rabatterte priser. Möller's donerer også et beløp til K&F for hver nye kunde.

Omega-3 – spesielt viktig for kvinner

At omega-3 er gunstig for helsen og viktig for å holde seg sunn og frisk, er dokumentert i flere tusen vitenskapelige studier. Faktisk er omega-3 av mange eksperter ansett som en av de mest effektive ikke medisinske måtene å forebygge hjerte- og karsykdommer på. Dette er spesielt viktig for kvinner siden menn og kvinners hjerte fungerer ulikt og kunnskapen om hjerte/kar-sykdom hos kvinner er langt dårligere enn hos menn. Omega-3 har dessuten flere egenskaper som er spesielt viktige for kvinner. Studier har vist at omega-3 kan redusere PMS symptomer og overgangsplager. Omega-3 er også spesielt viktig for gravide og kvinner som nylig har født barn.

Mengde er avgjørende for helseeffekten

Möller's Omega-3 har et spesielt høyt innhold av naturlig, høykvalitets omega-3 fra fisk med dokumentert effekt på hjerte, hjerne, hud og ledd. Kun to kapsler dekker hele dagsbehovet. Dette er betydelig mer enn de fleste produktene på markedet og avgjørende for helseeffekten. Produktet leveres rett hjem i din postkasse annenhver måned.

Slik bestiller du

Du kan bestille ved å bruke kupongen nedenfor, ringe Möller's kundeservice eller bestille på www.mollersdirekte.no/kf. Som medlem i K&F betaler du kun 249,- annenhver måned (Normalpris 299,-). Bestiller du nå får du 1/2 pris på første forsendelsen og det eksklusive produktet Hair Skin Nail complex med på kjøpet!

Introduksjonstilbud!

Abonner på Möller's Omega-3 så sikrer du ditt dagsbehov for omega-3. Som abonnent på Möller's får du i tillegg mye mer, som et helsemagasin, tilgang til våre ernærings eksperter, vareprøver og unike tilbud. Bestill nå og få vårt eksklusive produkt Hair Skin Nail complex™ på kjøpet!

INTRODUKSJONSTILBUD
**1/2
pris**

inkludert Hair Skin Nail complex™

Hair Skin Nail complex™ inneholder en unik kombinasjon av B-vitaminer, kjerringrokk/silica og sink som sammen bidrar til glansfullt hår, glatt og vital hud og sterke negler.

Landsforeningen for hjerte- og lungesyke anbefaler Möller's

3 måter å bestille på:

1 Telefon
Ring 815 30 040

2 Web
mollersdirekte.no/nkf

3 Kupong
send inn kupongen

Ja, takk! Jeg vil prøve Möller's Omega-3 i to mnd til 1/2 pris, kr 124,50,- og får Hair Skin Nail complex™ på kjøpet. Jeg får deretter tilsendt Möller's Omega-3 til medlemspris 249,- for 2 mnd forbruk hver 2. måned. Porto på 29,- kommer i tillegg. Jeg kan stoppe abonnementet når jeg ønsker.

Navn:

Adresse:

Postnr/Poststed:

Fødselsår:..... Tlf:

E-post:

Underskrift av person over 18 år:

ADRESSATEN
BETALER
FOR SENDING
I NORGE

DISTRIBUERES AV
POSTEN NORGE

6

NKF

Kjønnslemlestelse av kvinner er en utfordring også i Norge. Vi må ikke sneu ryggen til.

Det angår oss

TEKST: LENE SØGAARD GLOSLIE

– På tross av at FN har vedtatt en lov mot kjønnslemlestelse, som også Uganda har ratifisert, er det svært vanskelig å bekjempe dette overgrepet mot kvinner, forteller Rebecca Birungi, journalist i Uganda Media Women's Association.

I deler av Uganda opplever jenter og kvinner å bli mobbet og fryst ut, og ikke ansett som kvalifisert for ekteskap eller for å få barn, dersom de ikke er omskåret. Skal de bli godkjent og innlemmet i gruppen, må de ha fulgt tradisjonen med omskjæring. Kvinner som er omskåret nyter i motsetning stor respekt.

– Det er et stort problem at menn tvinger kvinner til å opprettholde kjønnslemlestelsene overfor sine døtre.

Mødre frykter konsekvensene av å unnlate å gjøre det, samtidig som de sosiale konsekvensene også er tilstede, sier Birungi.

MANGLENDE KUNNSKAP

Kjønnslemlestelse er sett som et overgangsrituale for jenter som skal bli kvinner. Forestillingen om at det er mer hygienisk og at de skal stoppe kvinner fra å være promiskuøse, er viktige årsaker til at tradisjonen opprettholdes. Samtidig er det ikke uviktig at kjønnslemlestelse er en inntektskilde for eldre kvinner.

– De jentene som undergår kjønnslemlestelse, er som regel de som har dårlig tilgang til helsetjenester, og som har lite kunnskap og lite å si i forhold til egen kropp og egne beslutninger, sier Birungi.

Utdanning og informasjon ser derfor

ut til å være svaret for å bekjempe kjønnslemlestelse. I tillegg til å få mennene med på laget.

FORSTÅ KVINNENE

– Det er samtidig viktig å forsøke å sette seg inn i situasjonen til de kvinnene som har blitt kjønnslemlestet. I mange tilfeller ser de seg ikke som lemlestet, men mener at dette ble gjort for å beskytte dem, sier Birungi.

Det er også de maktesløse kvinnene som utsettes for dette, samtidig som det er kvinner uten makt som utfører kjønnslemlestelsene.

– Med de mange komplikasjoner kjønnslemlestelse kan skape for mor og barn, er dette en praksis som påvirker ikke bare kvinnene, men også vanskelig-gjør fødsler. Seksuelt er det også prob-

alle

lematisk, med det resultat at ingen har det bra, sier Birungi.

HVA MED NORGE

– Det er viktig at norske kvinner viser solidaritet overfor kvinner i Afrika, dette gir inspirasjon til å gå løs på oppgaver hjemme. For vi skal ikke glemme at kjønnslemlestelse også er et problem på hjemlige breddegrader. Lukkede samfunn, som det somaliske, er svært vanskelig å nå i forhold til å spre informasjon og kunnskap, sier Annemari Hovstad.

Hovstad ser det som vesentlig å jobbe mot personer som selv kommer fra disse miljøene, slik at de kan bidra med å dele informasjon innad i miljøet. Som i Uganda, er de viktige premissleverandørene menn og eldre kvinner.

Rebecca Birungis besøk i Oslo og Grimstad

Det er alltid spennende og givende å få besøk av representanter fra våre venner i Afrika. I år var det Rebecca Birungi fra Uganda Media Women's Association (UMWA) som ble invitert til K&F's seminar. Rebecca er radiojournalist i Mama FM og har som spesialområde Kvinner og helse.

AV PROSJEKTLEDER ANNE MARIT HOVSTAD
FOTO: ANNE MARIT HOVSTAD

Vi har kjent Rebecca gjennom mange år. Hun dukket første gang opp som reporter på vårt seminar om kompetansebygging på Thomas More Guesthouse i Kampala i 2007. Fra 2010 er en av UMWA K&F's samarbeidspartnere i Uganda.

Rebeccas program under det to uker lange besøket, ble etter hvert ganske fullspekket. Høyt på ønskelista var en omvisning på Marienlyst, både NRK Radio og fjernsynshuset. Kirsten Bråthen som er tidligere medarbeider i NRK ordnet en avtale, og vi møtte både journalister og programledere. Etter lunsj i forbundet ble det sightseeing til Holmenkollen og Frognerseteren sammen med Kirsten. Vi hadde tidligere i uken tatt oss tid til en tur til Vigelandsparken. FOKUS hadde invitert til lunsjmøte og vi fikk også en avtale med LDO (Likestilling og Diskriminering-sombudet). Rebecca fikk med seg mye nyttig, skriftlig informasjon.

Tirsdag 24.mai deltok vi på et møte arrangert av "Sex og politikk" sammen med UiO; FOKUS og Amnesty International på Litteraturhuset i Oslo. Temaet for konferansen var Sexual and Reproductive Health Rights (SRHR).

Fredag 27.mai startet forbundets seminar på Gardermoen. Se referat fra dette.

Lørdag etter seminaret reiste Rebecca og Anne Marit til Grimstad. I løpet av den neste uken ble det besøk hos slekt

Rebecca Birungi

og venner, samt litt sightseeing både i skjærgården og på Dømmesmoen. Vi besøkte Frivolltun Omsorgssenter for å vise Rebecca hvordan omsorgstjenester for våre eldste fungerer. Vi var sammen med lokallaget av K&F i Lillesand. En fisketur til Setesdal ble det også tid til. For henne var dette en virkelig eksklusiv opplevelse. Siste virkedag før Rebeccas avreise til Uganda hadde vi fått invitasjon fra NRK Sørlandet v/Sigbjørn Nedland for en omvisning der. Rebeccas kollega, Annett, har vært utvekslet fra Uganda gjennom Fredskorpset med en ansatt fra NRK Sørlandet. De to gode kolleger fra UMWA fant tonen og hadde en fin dag sammen. Vi ble også kjent med Patience, en radiojournalist fra Kenya. Disse to unge kvinnene, Annett og Patience hadde vært ved NRK Sørlandet siden høsten 2010 og hadde fått forlenget sitt opphold gjennom Fredskorpset til desember 2011. Rebecca fikk prøve ny teknologi i studio, som hun fant svært interessant. Vi ønsker Rebecca alt godt i sitt videre arbeid i Uganda.

Inspirasjonsseminar Gardermoen

Fredag 27.mai

AV: ANNE MARIT HOVSTAD

I forkant av lørdagens inspirasjonsseminar, arrangerte internasjonalt utvalg fredag 27.mai fra kl.16.00 – 22.00 sitt interne seminar. Kretsledere/kretskontakter for internasjonalt arbeid var invitert. Rebecca Birungi fra Uganda var hovedgjest til inspirasjonsseminaret og hun fikk presentere seg og sitt arbeid i fredagens seminar.

Rebecca er medlem av Uganda Media Women's Association (UMWA) som er en av våre prosjektpartnere i Uganda. Hun arbeider som radiojournalist i Mama FM,

som i sin tid var Afrikas første kvinne-radio. Det er spennende og inspirerende å ha besøk fra våre partnere i Afrika. Vi får tilført mye kunnskap om prosjekter og om det arbeidet de legger ned for sine medsøstre i eget land.

Prosjektleder hadde en gjennomgang av og viste bilder fra samtlige prosjekter som forbundet støtter. Det ble mange spørsmål og interessen for våre prosjekter er stor. Et lite restopplag av kurver fra Kenya ble ganske raskt solgt og flere ga inn ny bestilling av kurver.

Våre internasjonale kontakter fikk også anledning til å presentere og fortelle om

Rebecca Birungi holder innlegg på fredagsseminaret.

de prosjekter de støtter i sine respektive kretser. Etter en hyggelig fellesmiddag samlet vi oss igjen og praten gikk livlig om det vi er mest opptatt av: Internasjonalt arbeid.

Kvinner helse – nasjonalt og internasjonalt

Inspirasjonsseminar den 28. mai 2011

TEKST: HELEN SVENSSON

Den 28. mai arrangerte Norges Kvinne- og familieforbund et inspirasjonsseminar der kvinners helse nasjonalt og internasjonalt var tema. Denne dagen, som også er den internasjonale kvinnehelsedagen, deltok mer enn 60 medlemmer samt gjester fra hele landet.

Nestleder Sonja Kjørlaug ønsket velkommen og introduserte forbundsleder Elisabeth Rusdal som holdt et innlegg om kvinners helse som ikke er godt nok prioritert i dagens samfunn. Innlegget erstattet fungerende assisterende helsedirektør Hans Petter Aarset som dessverre måtte melde avbud. En engasjert forbundsleder fortalte om hvilke utfordringer kvinner har i hverdagen. Hvilke sykdommer rammer kvinner i dagens samfunn? Det er lite forskning på sykdomsforløp på kvinner, symptomer er annerledes hos kvinner enn hos menn. Fødeavdelinger og lokalsykehus legges ned. Nylig ble det publisert en undersøkelse som viser

at kvinner blir syke av familien. Grunnen til dette er deres ansvarsfølelse for å ta vare på familien.

Journalist Rebecca Birungi fra Uganda Media Womens' Association, holdt et gripende og engasjerende foredrag på engelsk om situasjonen for kvinner i sør med vekt på kvinnelig kjønnslemlestelse. Prosjektleder Anne – Marit Hovstad oversatte til norsk. På engelsk brukes FGM (female genital mutilation) om kjønnslemlestelse et tradisjonelt rituale som først og fremst er utbredt i Afrika. Journalisten ga forsamlingene et innblikk i bakgrunnen til at kvinner utfører omskjæring på jenter ned i 4 års alderen. En av grunnene er å kontrollere jentenes seksualitet.

I 2009 ble omskjæring forbudt i Uganda og kan straffes med opptil 10 år fengsel. Omskjæring er en tradisjon som har sterke røtter i befolkningen. Det er derfor viktig å informere for å øke kunnskapen om følgene av dette blant befolkningen.

Gro Lindstad, daglig leder i FOKUS ble invitert for å snakke om FNs

Daglig leder i Fokus, Gro Lindstad holder foredrag om resolusjon 1325 Kvinner, fred og sikkerhet. Foto: Helen Svensson

sikkerhetsråds resolusjon 1325 om kvinner fred og sikkerhet. Resolusjonen ble vedtatt i 2000. Formålet er å styrke beskyttelsen av kvinner i væpnede konflikter. Resolusjonen skal også bidra til kvinners deltagelse og innflytelse i arbeidet med å forebygge og løse konflikter. Ønsker du å lese mer, gå inn på www.fokuskvinner.no.

Anne Sophie W. Bondeson fortalte om Beredskapsutvalget samt KFBs arbeid. Hun informerte om at det på turer i skogen er viktig å sjekke at ikke flåtten har blitt med hjem. Hun advarte også mot å drikke vann i fjellet i år på grunn av harepest og lemenår. Bygdekvinnelaget var også representert

på seminaret. Daglig leder Ingrid Grene Henriksen holdt et innlegg der hun inviterte til Internasjonalt seminar i 2012. Tema, tid og sted er ikke enda bestemt. Det vil bli informert om dette på et senere tidspunkt.

I etterkant av seminaret ble det sendt ut en pressemelding med tema kvinners

helse – en viktig sak for menneskeheten. Saken ble fanget opp av www.nettavisen.no der forbundsleder ble intervjuet. Uttalelsen ble også sendt til Statsråd; i helse- og omsorgsdepartementet utenriksdepartementet og forsvarsdepartementet.

Kvinnens helse – en viktig sak for menneskeheten!

Norges Kvinne- og familieforbund (K&F), samlet til seminar på Verdens kvinnehelsedag med tema "Kvinnens helse nasjonalt og internasjonalt", krever at:

- Kvinners egenart, både fysisk og psykisk, må være basis for arbeidet i helsevesenet og grunnlag ved all medisinsk forskning.
- Tilbud om forebyggende helseundersøkelser og nasjonale screeninger, utvides og baseres på beste tilgjengelige metoder.
- Fødetilbudet må være forsvarlig og innen rimelig avstand. Det er kvinner som føder!
- Barselkvinner må få god oppfølging for egen og barnets helse.
- Omsorgstilbudet til familien ved uventet sykdom/hendelser må styrkes. Husmorvikaren må gjenoppstå!
- Kjønnsmlestelse må motarbeides både nasjonalt og internasjonalt.
- Internasjonalt krever K&F at Norge må gå foran i kampen mot å bruke kvinner og barn som våpen i væpnede konflikter. FN's • Sikkerhetsråds resolusjon 1325 og påfølgende resolusjoner må etterleves, og Norge må presse på gjennom aktiv handling.

Gi TRIPP TRAPP til et barn du er glad i

Med Dåpsklubben TRIPP TRAPP får barna gode bøker og musikk rett hjem i postkassa. Her blir de kjent med Bibelens fortellinger, aftenbønner og mange fine barnesanger. Bøker på bokmål og nynorsk.

- ★ For barn fra 0 til 12 år
- ★ Ingen krav til minstekjøp
- ★ Tilbud om 3 pakker årlig

GRATIS

Velg gratis gave

Du betaler kun 45,- for forsendelsen

GRATIS 1

Gyngelite grann CD
Verdi 198,- • 0-3 år

GRATIS 2

Min Godnattbok (tøy)
Verdi 168,- • 0-3 år

GRATIS 3

Kirkerottene DVD
Verdi 100,- • 3-7 år

Populær faddergave

DÅPSKLUBBEN
TRIPP TRAPP

TRIPP TRAPP drives av IKO-Forlaget AS
Telefon 22 59 53 00 E-post ordre@iko.no

Flere velkomstgaver finner du på www.tripptrapp-klubben.no

Foto: Anne Marit Hovstad: Bestemødrene i Kanungo danser.

Kvinnesolidaritet på grasrota

Vi blir tatt i mot med sang og dans av kvinnene vi møter i Kenya og Uganda. De viser sin glede over vår støtte, både den økonomiske og moralske, og er stolte over den fremgang de kan vise til.

PROSJEKTOPPFØLGING 21.AUGUST TIL
11.SEPTEMBER 2011
AV PROSJEKTLEDER ANNE MARIT HOVSTAD

Etter tre ukers besøk i Kenya og Uganda, sitter vi igjen med minner om gode og sterke opplevelser i møte med våre

samarbeidspartnere. Både egne prosjekter og tre ACWW-prosjekter skulle følges opp. Hver dag var fullt besatt med besøk, seminarer, møter og reisedager. Deltakere på prosjektoppfølgingen i år var Kristin Hansen, Anna Solberg og Anne Marit Hovstad.

Vi ønsker å formidle mest mulig av de positive ringvirkninger som K&F bidrar med gjennom våre prosjekter for grasrotkvinner i Afrika. Kanskje sitter dere igjen med flere spørsmål enn det dere har fått svar på i denne reportasjen? Ta gjerne kontakt med oss i internasjonalt utvalg for ytterligere informasjon. Vi står til disposisjon, både via telefon, mail og besøk hos dere i lag og kretser. Rapport fra prosjektoppfølgingen blir lagt på K&F's hjemmeside så snart den er klar.

PROSJEKTOPPFØLGING KENYA

Legal Rights Awareness Creation er

K&F's prosjekt i Kisumu, Kenya. Gender and Development Centre (GADECE) har vært vår samarbeidspartner i snart 10 år. Mange hundre kvinner har gjennom årene fått opplæring som paralegals (barfotadvokater/frivillige sosialarbeidere). Kvinnene danner grupper på 5 – 7 som samarbeider om å gi hjelp til andre kvinner som opplever overgrep som for eksempel vold i hjemmet, voldtekter, ekteskapsproblemer og arvetvister. Over 2000 kvinner har gjennom de årene vi har fulgt prosjektet fått opplæring.

Mikro-kreditt er en betydelig del av aktivitetene som drives av GADECE. Et stort antall kvinner har fått mulighet til å starte sine egne små foretak for derigjennom å kunne forsørge sine barn og familien. Skolegang og utdanning for barna er viktig, og for mange er universitetsutdanning et mål.

Kvinnegruppen vi møtte den første dagen fikk utdelt sine sertifikater som paralegals.

Representanter fra FOKUS, Marianne Jorddal og Magnus Holtfodt, deltok også på dette besøket som fant sted på gården til Silvia, et av medlemmene i GADECE.

Senere på dagen fikk vi møte kvinner i et mikro-finans prosjekt. De hadde gjennom årene lånt 1.200.000 KES (ca. NOK 72.000). Hver deltaker fases ut etter fem år. Når de har kommet godt i gang med sitt foretak går de til en vanlig bank hvor renten er lavere (17 %). En annen gruppe hadde startet en spareordning som de kalte Table Banking. Dvs at de sto for hele spare- og utbetalingsprosedyren selv.

Møte med styret i GADECE, samt regnskapsansvarlig og revisor hører også med til prosjektoppfølgning. Rutiner ble gjennomgått. Inflasjonen i Kenya er svært høy og gir grunn til bekymring.

SEMINAR SUNSET HOTEL, KISUMU, KENYA

PAWA (Pan African Women's Association) er en diasporasorganisasjon fra Norge og medlem av FOKUS). De starter opp et prosjekt om FGM (Female Genital Mutilation – kjønnslemlestelse) i Migori i Kenya fra 2012

i samarbeid med en organisasjon som heter MICRONTRAP. PAWA og MICRONTRAP ønsket seg støtte fra organisasjoner som har erfaring i prosjektarbeid. Valget falt på K&F som støtte for PAWA og GADECE for MICRONTRAP. FOKUS mente at en god begynnelse på et slikt samarbeid var et seminar i Kisumu. Fra FOKUS deltok Marianne Jorddal og Magnus Holtfodt, og fra PAWA kom Benter og

Foto: Anne Marit Hovstad: På besøk hos en av bøndene sammen med MAFA's representant.

Regina. Både GADECE og MICRONTRAP møtte med fire/fem deltakere hver begge dager. Utveksling av kunnskap og ideer samt fine diskusjoner om veien videre. Kanskje møtes vi neste år til et felles seminar med K&F's prosjektpartnere i EAGWEN.

PROSJEKTOPPFØLGING UGANDA

Det er alltid hyggelig og spennende å treffe kvinner/jenter ute i distriktene. De kvinnelige bøndene i MAFA gjør det veldig bra med sitt program for matvareressikkerhet. De driver husdyrhold, dyrker grønnsaker, kaffe og ikke minst sopp. Det siste har vist seg å være svært lukrativt. Da vi kom inn i prosjektet var det 18 kvinnegrupper a 10 kvinner som samarbeidet gjennom MAFA. Nå fikk vi høre at ytterligere 8 grupper var kommet med. Denne gang hadde vi med en nordmann som har etablert et firma som selger solcellepaneler til hjelp for de som ikke har tilgang til elektrisitet.

I forbindelse med vår oppfølging av COWA fikk vi en omvisning på skolen. De har nå installert nye vanntanker og vifter i undervisningsrommene, bl.a. kjøkkenet. Dette gir gode arbeidsforhold i det varme klimaet. Lærerstaben er stabil, og både lærere og elever gir uttrykk for at de trives på skolen. Evalueringen av COWA som ble foretatt av NORAD i 2010 var meget positiv. Imidlertid holder FOKUS fast ved sin beslutning om å fase ut dette prosjektet i 2011. Vi har hatt mye arbeid med å finne andre donorer, med negativt resultat så lang: Vi gjør også fremstøt for skolestipender til støtte for skolen og elevene her.

Siste dagen i Uganda hadde vi møter med revisorer og regnskapsansvarlige fra våre tre prosjekter. Budsjetter for 2012 ble gjennomgått før oversendelse til FOKUS.

SEMINAR FOR EAST AFRICAN PROGRAMME FOR THE EMPOWERMENT OF GRASSROOTS WOMEN (EAGWEN)

Det har blitt en årlig tradisjon med seminar for våre partnere i K&F's program EAGWEN. Samtlige organisasjoner (fire) var representert med 4 – 5 deltakere hver. Seminaret ble holdt på Namirembe Guest House i Kampala. Våre samarbeids-partnere presenterte seg og sine aktiviteter. K&F sto for gjennomgang av prosjektforvaltning med vektlegging av budsjett og regnskap.

Temaet for konferansen var "Kvinner og helse". Mrs. Namuyomba Mary fra Public Health var foredragsholder og ga en svært grundig innføring i de utfordringer som kvinner møter i afrikanske land, det være seg utdanning, likestilling, reduksjon av mødre- og barnedødelighet, sykdommer som AIDS og malaria samt miljø- og klimaendringer. Vi fikk også høre om kvinners erfaring med den hjelpen de hadde fått gjennom de ulike prosjekter.

Siste dag av seminaret besøkte vi Uganda Media Women's Association (UMWA) som driver radiostasjonen Mama Fm.

GRADUATION DAY PÅ COWA-SKOLEN.

Fredag 1. september var det store høydepunktet i vårt møte med COWA-prosjektet.

De siste årene har vi fått være med på

Foto:Privat: Graduationday ved COWA-skolen. Studenter, lærere og besøkende.

denne høytidelige dagen på skolen, hvor elevene som har avsluttet utdannelsen får sine eksamenspapirer. Nå er de klare for å finne seg arbeid eller starte sin egen lille bedrift. I år hadde samtlige studenter kommet gjennom nåløyet og fått sin eksamen. Det er et veldig godt resultat som viser kvaliteten i undervisningen på denne yrkesskolen, både innenfor catering og søm. Vi møtte også tidligere elever som kom til skolen for å fortelle oss om hva de hadde oppnådd gjennom sin utdanning ved COWA CVTS (COWA Vocational Training School).

MONITORING ACWW I UGANDA

Prosjektleder er medlem av prosjektkomiteen i ACWW og ble spurt om å

foreta prosjektoppfølgning/monitoring av verdensorganisasjonens prosjekter i forbindelse med årets reise til Afrika. Det er en glede å få anledning til å gjøre dette, og meget lærerikt i forhold til K&F's egne prosjekter. To av prosjektene som skulle følges opp var MAFA og COWA som også er K&F's samarbeidspartnere. Vi kjenner begge organisasjonene godt og det er flott for oss å kunne rapportere positivt tilbake til ACWW om organisasjoner som gjør det veldig bra. Det tredje prosjektet var Nyaka Grannies i Vest-Uganda.

Maganjo Farmers Association (MAFA) hadde søkt ACWW om støtte til sitt arbeid for kvinnelige bønder i Wakiso District nær Kampala. De gjør som alltid et godt og grundig arbeid.

Companionship Works Association (COWA) er samme organisasjon som driver yrkesskolen vi støtter i Kampala. ACWW-prosjektet er støtte til Naguru Remand Home som er et varetektsfengsel for ungdom/barn. Da vi besøkte institusjonen fant vi barn helt ned til 10 år. Her er flest gutter, men også ca. 15 jenter som er i en meget sårbar situasjon på et slikt sted. Pengene fra ACWW er brukt til aktiviteter som blir ledet av sosialarbeidere fra COWA. Vi var godt fornøyd med hvordan COWA hadde utført arbeidet for disse barna/ungdommene.

Nyaka Grannies Aids Foundation er en organisasjon i Uganda med et sterkt engasjement for bestemødre som har tatt seg av sine barnebarn etter at foreldrene er døde av HIV/AIDS. Prosjektet vi besøkte ligger helt vest i Uganda, nær grensen til Kongo. Kjøreturen tok 10 timer, de siste 50 km på svært dårlige veier i et meget vakkert og kupert landskap. Blåne på blåne med grønne åser, høyde over havet ca. 2.500 meter. Her hadde Nyaka Grannies satt opp 24 pit latrines (doer) for bestemødre og deres barnebarn som skal bidra til bedret hygiene og hindre vannbårne sykdommer. Organisasjonen driver også en skole for 245 foreldreløse barn i samme området. Skolen startet opp etter ferien den dagen vi var på besøk og vi fikk være med på denne store begivenheten. Barna fremssto som glade og disiplinerte og gledet seg over at de fikk gå på skolen.

MAGANJO FARMERS ASSOCIATION (MAFA) HADDE SØKT ACWW OM STØTTE TIL SITT ARBEID FOR KVINNELIGE BØNDER I WAKISO DISTRICT NÆR KAMPALA. DE GJØR SOM ALLTID ET GODT OG GRUNDIG ARBEID.

Companionship Works Association (COWA) er samme organisasjon som driver yrkesskolen vi støtter i Kampala. ACWW-prosjektet er støtte til Naguru Remand Home som er et

varetektsfengsel for ungdom/barn. Da vi besøkte institusjonen fant vi barn helt ned til 10 år. Her er flest gutter, men også ca. 15 jenter som er i en meget sårbar situasjon på et slikt sted. Pengene fra ACWW er brukt til aktiviteter som blir ledet av sosialarbeidere fra COWA. Vi var godt fornøyd med hvordan COWA hadde utført arbeidet for disse barna/ungdommene.

Nyaka Grannies Aids Foundation er en organisasjon i Uganda med et sterkt engasjement for bestemødre som har tatt seg av sine barnebarn etter at foreldrene er døde av HIV/AIDS. Prosjektet vi besøkte ligger helt vest i Uganda, nær grensen til Kongo. Kjøreturen tok 10 timer,

de siste 50 km på svært dårlige veier i et meget vakkert og kupert landskap. Blåne på blåne med grønne åser, høyde over havet ca. 2.500 meter. Her hadde Nyaka Grannies satt opp 24 pit latrines (doer) for bestemødre og deres barnebarn som skal bidra til bedret hygiene og hindre vannbårne sykdommer. Organisasjonen driver også en skole for 245 foreldreløse barn i samme området. Skolen startet opp etter ferien den dagen vi var på besøk og vi fikk være med på denne store begivenheten. Barna fremsto som glade og disiplinerte og gledet seg over at de fikk gå på skolen.

Frykter sentralisering av krisesentrene

Krisesentrene står overfor nye utfordringer etter at staten overlot finansieringen til kommunene. En skjev fordeling oppstår lett når kommunene må bekoste hele regningen.

Tove Smaadahl, daglig leder for Krisesentersekretariatet.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Krisesenterloven som trådte i kraft i 2010 påla kommunene å gi et godt og helhetlig krisesentertilbud. Samtidig ble det vedtatt en endring i tilskuddsordningen, ved at det statlige tilskuddet, som før hadde bestått av øremerkede midler, skulle inngå i rammetilskuddet til kommunene fra 2011.

– Mange kommuner har sovet i timene.

Tidligere betalte kommunene 20 % ut fra årets driftsbudsjett, mens de nå våkner opp til en annen situasjon. Krisesentrene befinner seg plutselig i en konkurranse med skoler og sykehjemsplasser om finansiering over stramme kommunebudsjetter, forteller Tove Smaadahl, daglig leder av Krisesentersekretariatet.

Sentralisering av tilbudet kan bli en uønsket løsning. Og en følge er at flere krisesentre kan forsvinne med årene.

NÆRHET VIKTIG

– Nærhet til tiltaket er viktig. Dersom det blir for store avstander, vil mange kvinner kanskje vegre seg mot å benytte seg av krisesentrene. I en vanskelig livssituasjon, er det ikke ønskelig å ta barn ut av nærmiljøet og vekk fra venner. Dette kan allikevel bli konsekvensen av den nye finansieringsordningen.

Samtidig er krisesentrene bygget opp rundt de personene som tok initiativ til å starte de. I Vestfold dekker ett krisesenter hele fylket, mens Østfold har fem. Krisesentrene i Østfold er nå i ferd med å si opp folk, og trenden fortsetter.

BEKYMRET

Det er ikke bare konkurransesituasjonen krisesentrene nå står overfor, i forhold til andre lovpålagte kommunale tiltak, som bekymrer de som er involvert i krisesenterdrift. Tilskuddet er også lagt

inn i rammene, før det er kjent hvilke kostnader som pålegges kommunene, for at kravene i krisesenterloven skal oppfylles.

I tillegg er man bekymret for hvordan tilskuddsordningen vil slå ut, når de statlige midlene nå skal overføres etter vanlige fordelingskriterier, uten hensyn til hvilket kostnadsnivå kommunene har forpliktet seg til før omleggingen.

KRISESENTRER FOR MENN

Kommunene ble pålagt å etablere krisesentre for menn, uten at det ble satt i gang prøveprosjekter for å evaluere behovet i forkant.

– Mens krisesentrene for menn til nå har vært lite besøkt, kan det synes som om terskelen for å få plass for en mann er lavere enn for kvinner. De som melder seg har blitt tatt inn, uten at behovet nødvendigvis er legitimert. I enkelte tilfeller har krisesentre for kvinner leid plass på menns krisesentre som står tomme, grunnet at krisesentrene for kvinner er fulle, forteller Smaadahl. Som imøteser en evaluering av innføringen av krisesentre for menn.

– Uten en skikkelig behovsevaluering i forkant, er det ikke sikkert at tilbudet treffer menns behov. Dette kan føre til at kvinner diskrimineres i forhold til menn.

“Jeg har vært hos legen og tatt bilder av arrene og merkene på kroppen min. De på legekontoret ble forskrekka da de så meg. Men de så ikke inn i hjertet mitt, det er ikke synlig på bildene. Der inne er arrene mye djupere.”

Eva, ROSA prosjekt

Nytt håp med

ROSA

prosjekt

Kvinner i ROSA er en nettutstilling som presenterer livshistorien til elleve kvinner fra ulike steder i verden. Alle endte opp i prostitusjon i Norge. Cand. polit. Rachel Eapen Paul og Unni Rustad, skribent ved KILDEN Informasjonssenter for kjønnsforskning intervjuet kvinnene etter at de hadde flyktet fra menneskehandlere som førte dem hit. Unni Rustad redigerte materialet.

– Vi hører ofte at vi bistår og bistår – og så blir kvinnene sendt ut av landet. Vår filosofi er at en kvinne er en kvinne, og alle skal ha hjelp.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Gjennom ROSA prosjekt kommer kvinnene hjem med mer "i kofferten" enn da de ankom Norge, de kan starte egen virksomhet og har mulighet til å komme seg ut av prostitusjon og mishandling, sier Tove Smaadahl, daglig leder av Krisesentersekretariatet.

For det er en sannhet at mange av kvinnene som er utsatt for menneskehandel, ikke får oppholdstillatelse i Norge. De som får opphold, er ofte de som vitner i saker som angår menneskehandel. Allikevel er ikke den hjelpen kvinnene som klarer å rømme fra menneskehandlerne får, forgjeves. Erfaringene fra prosjektet viser at kvinnene opplever at "her blir vi behandlet som mennesker, og får god hjelp". ROSA prosjektet har vakt stor internasjonal oppmerksomhet.

– Vi kan ikke love kvinnene noe, og svært mange er traumatiserte. Men vi kan bygge de opp, og noen har kommet seg over i skole og jobb. Det skal en lang behandlingstid til for å hjelpe disse kvinnene videre, sier Smaadahl.

HVA ER ROSA?

ROSA prosjektet koordinerer bistand og trygge oppholdssteder for kvinner utsatt for menneskehandel. Det er landsdekkende og tilgjengelig på døgnbasis. Prosjektet ble opprettet 1. januar 2005 i forbindelse med Regjeringens handlingsplan mot handel med kvinner og barn. Justis- og politidepartementet gav Krisesentersekretariatet mandat til å utføre arbeidet med å iverksette tiltak i handlingsplanen.

– Vi stiller krav til kvinnene om at de må slutte med prostitusjon for å delta i prosjektet. I stedet tilbyr vi

trygge oppholdssteder og hjelp, samt skoleplasser og fritidsaktiviteter. Vi tilbyr en alternativ fremtid, der kvinnene skal gis muligheten til å stå på egne bein, uten å falle tilbake i prostitusjon og utnyttelse, sier Smaadahl.

Prosjektet holder også kontakt med flere land for oppfølging av de kvinnene som blir sendt tilbake.

Alle kvinner tar imidlertid ikke imot tilbudet om hjelp. Dette begrunnes oftest med stor gjeld og trusler mot familien i hjemlandet. De har mistet tilliten til at noen kan hjelpe.

Men mange velger å ta imot bistand, og ryktene går i miljøene om at hjelpen finnes. Det er ofte den beste informasjonskilden for kvinner som er utsatt for menneskehandel.

DE VONDE HISTORIENE

En egen nettside formidler informasjon om prosjektet, og historiene til elleve kvinner. På rosa-help.no kan du lese historiene om hvordan de havnet i hendene på menneskehandlerne, og om veien ut av prostitusjon og mishandling. På side 20 har vi gjengitt "Evas" historie.

Et viktig informasjonsarbeid gjøres i forhold til offentlige etater, frivillige organisasjoner og advokater. De tilbys veiledning og hjelp via informasjonstelefonen. Men også ROSA mottar også henvendelser fra privatpersoner som kommer i kontakt med menneskehandelen.

– Et viktig tiltak for å redusere menneskehandelen, er å opprettholde fokus på å ansvarliggjøre norske menn. Dessverre er sannheten at norske menn utnytter disse kvinnene, og de er dermed med på å opprettholde Norge som et attraktivt land for menneskehandlere, sier Smaadahl.

"Evas" historie

De som bare kalte henne fucking bitch er borte nå, men det er ikke arrene i hjertet hennes.

Noen ganger husker jeg ikke årene som er gått siden jeg dro hjemmefra. Andre ganger husker jeg, og det gjør vondt. Av og til er jeg tilbake i marerittet. Da må jeg si til meg sjøl «nå er du her - her på kisesesentret, det er over nå». Jeg sier ordene om og om igjen, men de hjelper ikke alltid.

Det er som om barndommen min og alt jeg dro ifra tilhører en helt annen verden. Hva må ikke bestefar tro om meg? At jeg har glemt han, og ikke bryr meg om han mer? Tanken på det får meg til å gråte. Det var til bestefar jeg dro da jeg ble igjen alene. Mor og søsknene mine døde på grunn av krigen i landet vårt, og far hadde reist til byen for å finne arbeid. Jeg veit ikke om han lever eller er død. Jeg var glad for å ha bestefar, han var snill. Beina hans ble skadd under krigen, og han har vanskelig for å gå, så han var glad jeg kom. Det var jeg som måtte sørge for noe å spise. Vi hadde dyr som ga oss melk, og det vi ikke trengte kunne jeg selge. Når jeg var ferdig med arbeidet for dagen, gikk jeg på skole. Læreren sa jeg lærte fort. Livet var ikke bare arbeid, jeg hadde venner, og vi hadde tid til lek og moro. Det var en liten verden som greide seg sjøl. Når noen trengte hjelp med noe, var det bare å si ifra, alle hjalp hverandre.

En dag kom to ukjente menn til landsbyen min. Vi fikk ikke mye besøk, og gjestene ble tatt godt imot. Mennene sa de visste om jobber til jenter i et annet

land. De som tok imot tilbudet, ville bli berømte, sa de. En av dem fortalte bestefaren min at om han lot meg reise, ville jeg komme tilbake med penger så bestefar kunne operere beina sine og bygge nytt hus. Mennene ga han litt penger, jeg fikk også. Jeg og tre andre unge jenter i landsbyen sa ja til å bli med til utlandet, den yngste var femten år. Mennene ordna pass til alle, og en dag kom de og henta oss med bil. Jeg kjenner meg dum fordi jeg ble med dem, men alle i landsbyen trodde mennene ville oss vel.

I begynnelsen var de normale og greie, og vi snakka vennskapelig. Når vi skulle spise, spurte de oss hva vi hadde lyst på, hva vi likte. I en by fikk vi penger til å gå i butikker. Vi kjøpte nye klær, og følte oss så fine etterpå. Vi reiste lenge, dag og natt. En dag ble mennene helt annerledes. Det var som om ansiktene deres forandra seg og ble ugjenkjennelige. De ga oss tabletter, og vi fikk beskjed om å svelge dem. Tablettene gjorde oss sløve og vi klarte ikke å gjøre motstand da mennene voldtok oss. En av jentene ble hysterisk, og sa at hun nektet å bli med lenger, hun ville hjem. Mennene drepte henne og tvang oss til å se den blodige kroppen hennes. Sånn ville det gå med den som protesterte, sa de. Det er vanskelig for meg å snakke om det som skjedde den dagen. Jeg forstod at ingenting var som jeg hadde trodd.

Illustrasjonsfoto: www.colourbox.no

Mennene ville at vi skulle være redde.

De voldtok oss, slo oss, og kalte oss horer. Vi fikk ikke lov til å snakke sammen, vi var aldri alene, og politiet skulle vi ikke tenke på, sa mennene. «Politiet jobber for oss, og om dere snakker med dem, får vi beskjed», sa de. «Den som sladrer blir drept sånn som venninnen deres». Jeg veit ikke hvor vi var, ikke en gang hvilke land vi kom til. Jeg veit bare at vi var mange forskjellige steder, bodde i leiligheter jeg aldri kunne funnet igjen. Vi reiste og reiste og reiste, alltid om natta. Overalt hvor vi kom, fant de menn til oss. Vi fikk mat, men noen dager bare én gang. Pengene vi tjente så vi aldri. De brukte ikke navnet mitt når de snakka til meg, de sa bare fucking bitch.

Jeg prøvde å holde fast i tanken på at jeg er Eva, hun fra landsbyen, hun som tok vare på bestefar som var glad i henne. Det var vanskelig. Hver dag kom kundene. De lekte med meg, de slo meg, og en av dem slukka sigaretten sin mot kroppen min. Alle menn jeg traff behandla meg som om jeg ikke var et menneske, men noe annet. Jeg var som en ting for dem, noe de kunne gjøre hva de ville med. Jeg hadde ikke rett til å si nei. Jeg bestemte ingenting i livet mitt, men jeg prøvde å ikke glemme at jeg er et menneske.

Jeg er sikker på at mennene hadde vært i andre landsbyer og fått med seg andre jenter før oss. Uansett hvor vi kom hadde de kontakter de kunne ringe og leiligheter hvor vi kunne bo, og de visste med en gang hvordan de skulle skaffe oss kunder. En gang ble vi tatt med til et stort kontor i en by i Europa. Rundt et bord satt flere

Alle i landsbyen trodde mennene ville oss vel.

Eva

menn og en kvinne. Det var som en organisasjon, og en av mennene ble behandla som om han var en stor sjef de andre hadde respekt for. I de fleste byene vi kom til, var kontakten vår en mann, men det hendte også at det var en kvinne.

Jeg begynte å miste håpet om at det fantes en vei ut. Den eneste måten var å dø som henne de tok livet av, slik tenkte jeg. Jeg visste at disse mennene aldri, aldri kom til å gi meg fri, jeg ville aldri se bestefar eller landet mitt igjen. Jeg stod opp hver morgen, men jeg levde ikke.

Det som redda meg var at det skjedde en ulykke. Vi skulle kjøre til et nytt sted, det var natt, og plutselig kom et høyt brak. Vi ble kasta rundt inne i bilen. En av mennene så død ut da vi kom til oss sjøl, og plutselig tok den andre meg i hånda for å dra meg med seg, vekk fra vraket. De to andre jentene ble borte for meg, jeg veit ikke hva som skjedde med dem. Alt var kaotisk, og jeg hadde vondt i kroppen etter sammenstøtet. Mannen stoppa en bil, og vi fikk sitte på til nærmeste by. Der klarte jeg å stikke av. Jeg traff en mann på gata og sa jeg trengte hjelp. Han tok meg med til politiet. Der ble jeg tatt godt imot, og sendt til et krisesenter. Jeg hadde aldri hørt om noe sånt før. Kvinnene som jobba der var rolige og snille, og snakka til meg som et menneske.

Etter noen måneder ble jeg sendt til Norge fordi det viste seg at jeg hadde vært her før jeg kom til det andre landet, og slik er reglene. Jeg fortalte politiet alt, men mennene er fremdeles fri. Jeg lengter etter rettferdighet, at de straffes for det de gjorde. Siden jeg kom hit, har jeg vært på det samme krisesentret. Jeg har lyst til å si takk til Gud for at livet mitt fortsetter, men jeg tenker mye på de andre jentene hjemmefra. Hva skjedde med dem, kom de seg unna? Jeg har vært hos legen og tatt bilder av arrene og merkene på kroppen min. De på legekantoret ble forskrekka da de så meg. Men de så ikke inn i hjertet mitt, det er ikke synlig på bildene. Der inne er arrene mye djupere. Jeg prøver å ikke tenke så mye, for når jeg tenker på det som har skjedd, er det som om jeg blir en annen. Jeg er ikke lenger Eva som er her, og da bare gråter og gråter jeg i mange dager. Da er det ekstra vanskelig å sove uten sovetabletter, men jeg prøver. Jeg har fått papirer på at jeg kan bli her, og veit jeg har fått muligheten til ei framtid. Jeg skal gjøre alt jeg kan for å finne veien framover.

Kongens fortjenestemedalje til Gerd Brattås

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

FOTO: ELISABETH RUSDAL.

Gerd Brattås ble i juni overrakt Kongens fortjenestemedalje etter nærmere 50 år med frivillig innsats.

Norges Kvinne- og familieforbund har gleden av å gratulere Brattås, og samtidig takke for den innsatsen hun har lagt ned som kretsleder i Vestfold.

Brattås fikk en tidlig innføring i å være til hjelp for de som trenger det.

– Allerede som fireåring ble jeg opplært til å hjelpe. Min mor drev aldershjem, og jeg hadde som oppgave å hjelpe de gamle til toalettet, forteller Brattås.

Livet skulle preges av denne tidlige påvirkningen, og Brattås kan se tilbake på en livslang innsats for andre. Hun begynte

tidlig å jobbe med barn, for så å fortsette innsatsen i skolekorps. Senere gikk hun inn i daværende Norges Husmorforbund og ble kretsleder.

Brattås var også en av lederne som startet Redd Barna i Sandefjord. Senere ble hun leder for stiftelsen Gulvika i Nevlnghavn. Her har hun gjort en stor innsats for å få reist nye hytter til brukerne.

Da mannen hennes ble dement, snudde hun dette til et nytt engasjement, og startet i 2006 Sandefjord demensforening. Pårørendeskolen er en avlegger av dette, og er en skole der pårørende av demente kan lære om sykdommen. Kafé og pårørendehygge hører med.

Illdsjelen har foreløpig ikke være hos Kongen i anledning fortjenestemedaljen, men ser frem til besøket.

Fra venstre sees Marie Johansen, Britt Harriet Johansen og Edvarda Mikalsen.

Nytt liv og god vekst i Nordvågen kvinne- og familielag

Etter noen år med få medlemmer har det igjen blomstret opp i Nordvågen kvinne- og familielag. I løpet av året har laget fått 14 nye medlemmer og ryktene sier at flere er på vei inn. Omtale har det blitt i lokalmedia. De gamle aktivitetene som betyr mye for innbyggerne i Nordkapp kommune videreføres og planer legges for nye aktiviteter. Stor takk til Britt Harriet Johansen, Marie Johansen og Edvarda Mikalsen som til tross for alder og sykdom har holdt liv i laget og sikret viktig medlemsrekruttering. Og takk til det nye styret som viderefører det viktige arbeidet.

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Vi i utvalget kommer her med noen
HØST- OG VINTERBEREDSKAPs råd:

Denne sommeren har vi opplevd to spesielle kriser:
Terrorhandlingene og flom / ras

Det ufattelige har hendt, og vi må være medmennesker og oppsøke våre medborgere som har opplevd en grusom situasjon. Det viktigste er å la dem få snakke, hjelpe dem med praktiske ting hvis de selv ikke orker å utføre dem og å vise dem omtanke i lang tid utover.

Kvinner Frivillige Beredskap (KFB)'s kurs i Psykisk førstehjelp kan være til stor hjelp for å være den rette omsorgspersonen. Ta gjerne kontakt med oss i utvalget angående arrangement av kurset (en helg eller flere kvelder).

SAMFUNNS-/LIVSSTILPLAGER Vi har et aktivt, krevende arbeidsliv, mer arbeidsløshet og mange utfordringer, og stadig flere har psykiske lidelser. Det kan være forårsaket av tap av jobb, mennesker som står en nær, skilsmisse eller dødsfall, eller nedsatt helse. Helsevesenet er og vil bli svært underbemannet, og mange, spesielt eldre, får ikke den pleien og omsorgen de bør ha og har krav på.

Vi bør arbeide for å ha mer opplæring i praktisk fysisk førstehjelp, livredding og psykisk første-hjelp i skolen og i nærmiljøet.

Lagene bør arrangere møter for eldre / besøke dem privat eller på institusjon.

Vi leser nesten daglig om flom og ras på eiendom-mer,veier, jernbanen pga uvanlig mengde nedbør. Det er oftere ras, flom og

stormer som fører til ødeleggelser, tap av hus og eiendom, strømbrydd, forurenset vann og legems-skader, bilkøer og til at folk blir sittende lenge på tog og fly.

Vi vil oppfordre folk til å ha med ekstra tøy, drikke, kjeks eller lignende på turer, og i bilen

Ha ullteppe i bilen i ulykkestilfelle, når en blir stående lenge i kø eller blir innesperret pga flom/ ras /uvær.

Høstmørket /Brannfarer /Adventstiden

Høsten og mørket er en utfordring for gående, syklende og kjørende.

Vi må finne frem refleksene til oss og alle rundt oss og passe på å gå mot trafikken

Har du og dine lys som virker og refleks på sykkel?

En kraftig lykt gjør bilreparasjoner som å skifte pærer, dekk og fikse ting lettere i mørket, og er nyttig ved ulykker.

Vi bruker ekstra mye lys, lager dekorasjoner og pynter opp i adventstiden og i julen.

Brann i boliger og tunneller kan være katastrofale, og mange vet ikke nok om forebygging og hvordan de skal forholde seg i slike situasjoner. Selv om det er påbudt med røkvarslere og brannslukningsapparater, er det ofte mangel på gjennomføring av påbudet og vedlikehold av det en har anskaffet.

Til venstre Anne-Lise Johnsen, Bjarnhild Hodneland og Anne-Sophie W. Bondeson (Odlaug Lysø Kleven var ikke tilstede da bildet var tatt.) Foto: privat.

Mange boliger er oppført uten pipe, og det føre til at folk fryser når det er meget kaldt ute eller ved strømbrydd.

Når det smeltete smøret eller smultgryta brenner, må vi legge over et lokk eller annet som kveler ilden. Ikke bruk vann!

Utvalget/kommunen kan informere om riktig fyring, bruk av alternative oppvarmings- og kokemuligheter, testing av røkvarslere og brannslukningsutstyr, kjøp av branntepper m.m.

Ha gjerne et lagsmøte om dette.

Hilsen oss i K&F's beredskapsutvalg
Bjarnhild Hodneland
Anne-Lise Johnsen
Odlaug Lysø Kleven
Anne-Sophie Wingaard Bondeson

Bruk av data fra helsevesenet?

Helsevesenet sitter på biobanker med biologisk materiale fra store deler av befolkningen. For eksempel ligger blodprøver fra alle nyfødte som blir testet for Føllings sykdom i slike biobanker. Prøvene er ikke ment å skulle brukes til etterforskning, men da Sveriges utenriksminister Anna Lindh ble drept i 2003, fikk etterforskerne tilgang til en tilsvarende biobank i Sverige for å bekrefte identiteten til gjerningsmannen.

Bruk av biologiske prøver fra helsevesenet til etterforskning er omstridt. Det er et viktig prinsipp i samfunnet vårt at opplysninger som er samlet inn om oss i helsevesenet, ikke skal brukes til andre formål. Noen mener allikevel vi like godt kan lage DNA-profiler av nyfødte, slik at de kan brukes til for eksempel identifisering ved store ulykker, som tsunamien i 2004, eller til å etterforske kriminalitet. Kanskje vil politiet i tilfelle i fremtiden ikke behøve en mistenkt, men søke i et register der de får treff bare de har en DN A-profil fra et biologisk spor fra åstedet.

(Kilde: Genialt, 2/2011, Tidsskrift fra Bioteknologinemda)

HAR DU FLYTTET?

Vi får mange blader i retur med påskrift om ny adresse. Dersom du har flyttet i det siste, eller skal flytte er det fint om du sender oss din nye adresse. Melding om ny adresse kan sendes til oss på e-post: post@kvinnerogfamilie.no eller du kan sende det i brev til Norges Kvinne- og familieforbund, Øvre Slottsgate 6, 0157 Oslo.

På denne måten får du bladet og senderinger fra oss til rett tid, du får informasjonen fra laget ditt og i tillegg sparer du oss for økte porto-kostnader.

Takk skal du ha!

Et utvalg av premier
trekningen av lands-
lotteriet.

Foto: Helen Svensson

Landslotteriet

Fristen for innsending av bøker og penger var 15 september. Av erfaring vet vi at slike frister blir strukket noe ut, men pr i dag 16.09 er det kommet inn en del bøker og penger. Tusen takk for alle bidrag.

Det er foreløpig bare kommet inn en bok som ikke var solgt, og den er solgt av andre. Vi håper den gode trenden fortsetter og at alle har solgt sine bøker.

Trekningen er 15. oktober.

Trekningsliste og fylligere rapport kommer i lagsutsendelse og i neste blad

Sekretariatet

Fra og med 1. oktober vil sekretariatet reduseres fra 1,5 årsverk til 1 årsverk. Kontoret vil være betjent vær dag. Ring gjerne eller send epost til daglig leder Helén Svensson helen@kvinnerogfamilie.no

Sekretær May - Britt Havnsund post@kvinnerogfamilie.no eller vikarierende redaktør Lene Sørgaard Gloslie redaktor@kvinnerogfamilie.no Det er denne e - posten redaktør Line Konstali vil bruke når hun kommer tilbake fra permisjon.

Jenter/kvinner med AD/HD

Jenter/kvinner med ADHD har ofte andre kjennetegn og sliter med andre problemer enn gutter. De blir derfor vanligvis senere diagnostisert enn gutter, fordi man ikke ser de vanlige "AD/HD-kjennetegnene" som er basert på studier av gutter. Symptomene ser også ut til å slå sterkere ut i "hjemmesituasjonen", enn for eksempel på skolen eller i andre sammenhenger.

Man opererer med tre hovedtyper innen AD/HD for kvinner.

Hyperaktiv/impulsiv type som har kjennetegnene:

- Overaktiv
- Oppmerksomhetskrevene
- Risikofølelse
- Aggressiv
- Pågående overfor jevnaldrende
- Lite "jentete" atferd
- Intens
- Undertrykker på skolen i forhold til intelligens
- Ofte gode motoriske ferdigheter

Uoppmerksom type som har kjennetegnene:

- Uoppmerksom/glemsk
- Undertrykker på skolen/undervurderes intelligensmessig
- Uorganisert
- Tåler lite motgang
- Lav selvtilit/bekymret for bagateller
- Avviser av jevnaldrende
- Umoden
- Kapasitetsproblemer/Bruker lang tid på tilegnelse av ferdigheter
- Sjenert og stille
- Initiativløs
- Sot og hyggelig

Kombinert type som har kjennetegnene:

- Rastløs
- Fikler med ting
- Pratsom og hopper fra tema til tema
- Opphengt i ting /overfokus på det hun er interessert i
- Lav frustrasjonsterskel
- Overreagerer, har humørsvingninger og er irritabel
- Glemsom
- Uorganisert
- Vansker med å konsentrere seg
- Sliten

Noen klarer å finne en sosial tilhørighet og tilpasser seg forventningene til jenter, men skiller seg ofte likevel ut med "spesiell" atferd. Enkelte ser imidlertid ut til å kunne kompensere for problemene takket være høy intelligens, slik at problemene blir "avdempede".

(Kilde: www.adhd-oslo.no)

Bilde av bunadsgjengen på besøk i Göteborg. Foto: Marianne Heikkilä Executive Director Marttaliitto, the Martha Association

Entusiastiske tilhørere på sommerkonferansen. Foto: Sonja Kjølraug

Nordens Kvinneforbunds sommarkonferanse

Noreg var den største delegasjonen 39 av 70 delegatar (100 laurdag) på årets konferanse i NKF, som vart avhalden i Göteborg på Elite Park Avenue Hotell 19. – 21. august 2011

AV: SONJA KJØRLAUG,
NORDENS 2.REPRESENTANT

Vi starta fredagen med guida busstur rundt om i byen i litt regntungt vær. Etter lunsj vart konferansen offisielt opna av byens ordførar Rolf Lindén. Deretter foredrag av Anita Tallrot om Kosterhavets nasjonalpark som er ein av dei største og mest artsrike områder i Sverige. 6000 arter der 200 er unike. Dette skuldast norskerenna som går inni Kosterfjorden, den gjer til at klima vert godt både i sjøen og på land. Det tok 30 år å få til denne nasjonalparken som bevarar verdifull natur for oss og komande generasjonar. På www.kosterhavet.se kan du lese om parken.

Annika Malm fortalde om viktigheita av vasstilgang som er vårt viktigaste livsmiddel. Vatnet er den mest kontrollerte livsmiddel vi har. Det vert tilsett kjemikalie for å reinse det før det blir kronvatn som vi kan drikke. Ho gav oss god innføring i korleis røyrsystemet er

oppbygd. Fredagen vart avslutta med båttur og velsmakande havets rettar til middag.

Laurdagens foredrag av Guy Heyden: Vatnet - livets kjelde og ødselsfelle - var konferansens høgdepunkt. Merkeleg at vi veit så lite om vatn da vi menneske består av 72% vatn. Han oppfordra oss til å lese 1.Mosebok. "Kvar vasskjelde er en levande gudinna, sa han. Og alle fekk vi med oss kvifor havet er blått! Vi fekk noko å tenke på etter hans forelesing. Det vi puttar i munnen, bruk av medisinar, vaskemidlar, sjampo, balsam etc. Alt går utatt i kloakken, - der ser vi viktigheita av eit godt røyrsystem. Moderne forskning har funne 100 000 nye kjemikalier på jorda! Dagen vart avslutta med festmiddag, underholdning og mykje song. Vår egen "Lina Purkerud" hadde eit flott innslag - tusen takk Ingunn.

Søndag fekk vi høyre om korleis det er å leva i to kulturar. Johannes Marainen fortalde om sine opplevingar med å vekse opp i ein samisk kultur og så verte busett

i ein "bykultur". Store kontrastar både i levemåte og væremåte.

Det vart vist filmklipp av eit enkelt produkt som Petra Vadström, kunstnar, har utvikla. Ein enkel måte å varme opp vatn og reinse det ved hjelp av sollys. På nettsida til firmaet kan de lese meir: <http://www.solvatten.se>

Sigurlaug Viborg inviterte til NKF's sommarkonferanse 8. – 10. juni 2012 i Reykjavik, Island. Tema: Kvinnene og kraften i samfunnet. Merk dykk datoen!

Konferansen avslutta med lunsj søndag. Trur alle var godt fornøgd med dagane i Göteborg, og vi takker Hem och Samhälle for fin gjennomføring av konferansen.

Så er det slik at i 2013 er det K&F-forbundet sin tur til å arrangere NKF's sommarkonferanse. Tid, stad og tema skal vi presentere på konferansen i Reykjavik. Er det nokon av krinsane som har lyst til å vere vertskap? Tenk over det og send oss ei melding!

I 2012 er det Norges Kvinne og familieforbund som tar over leiarskapet for NKF. Det vert overteke på styremøte i Stockholm 14.-15.januar. Ordførarkjede vert overlevert til Elisabeth Rusdal på konferansen i Reykjavik. Dette vart bestemt på styremøte fredagskvelden.

Vestfold krets 85 år

Vestfold Krets fylte 85 år den 11. juni 2011. I den anledning ble det avholdt en sommerfest den 8. juni på "Breidablikk", Nøtterøy. Tilstede var 45 feststemte damer, med forbundsleder Elisabeth Rusdal, tidligere kretsleder Gerd Brattås, Ann Louis Nordstrand og kretsens æresmedlem Else-Björg Andersen. Kretskasserer Else Andersen og Bergan Kvinne- og familielag stod for arrangementet.

Det ble mange hilsener og mimringer fra medlemmene. Kretsen har jo vært veldig aktiv med arrangement som Nordens Kongress og Landsmøte. Else-Björg Andersen hadde med bilder og en utklippsbok fra store ting som hadde skjedd i kretsens regi. Gudrun Ekdal leste en prolog som hun selv har skrevet, Else Andersen leste noen fine historier og vi sang Vestfold krets sine sanger. Trekkspillgutta (5 mann) underholdt. Sommermenyen var spekemat, kaker og kaffe.

En annen stor begivenhet fant også sted nå i sommer da Kongens Fortjenestemedalje ble tildelt tidligere kretsleder Gerd Brattås for sitt lange arbeid med barn, unge og eldre. Sitt store engasjement for utviklingshemmede på "Gurvika" og nå i den senere tid, hennes arbeid med aldersdemens – som hun brenner for. I den anledning har hun startet påførende forening og Vestfold krets gratulerer og ønsker lykke til.

Kretsleder Else-Björg Andersen

Afrikakveld på skulekjøkkenet

Tysdag 8. februar 2011 hadde Vik kvinne- og familielag "Afrikakveld" i lag med Vik Bygdekvinnelag. Eva Våtle Skeie som var utsending i internasjonal utval på Prosjektoppfølgning til Kisumu, Kenya og Kampala, Uganda frå 31.8-17.09.2010, heldt eit interessant foredrag med lysbilete. Eva reiste i lag med Anne Marit Hovstad, prosjektansvarleg og Anna Solberg. Norges Kvinne og familieforbund har 4 prosjekt (COWA jenteskule, UMVA kvinneradio og MAFA jordbruksprosjektprosjekt) der. Eit i Kisumu, (GADECE, likestilling og utvikling) og 3 i Kampala. Etter foredraget koste me oss med afrikansk gryterett med ris, ein rett som Eva hadde laga. Ho hadde og kjøpt ein del varer som prosjektgruppene laga, og det var kjekt å sjå kor flinke dei var. Me avslutta med kaffi og kaker som ein del av medlemmane hadde med. Det var ein lærerik kveld, og det skal bli spennande å følgje med i prosjekta framover. For Vik kvinne- og familielag Inger Helgesen og Kårhild Melheim Rinde.

Ut på tur, aldri sur

Den 4. mai var vi invitert på hytta til ett av våre trofaste medlemmer - Erna Robstad. Vi var 16 damer som kjørte av sted i ett ganske flott vær. Med oss hadde vi nye reker med alt tilbehør. Etter en biltur på ca en time kom vi til hytta. Undertegnede hadde aldri vært der før og det er ei hytte som det var tydelig det bodde kreative folk. Masse flott utskåret i tre og en uendelighet av ting fra naturen som var jobbet med og blitt til pynt og nytte. Erna ønsket oss hjertelig velkommen og været var slik at vi kunne sitte på verandaen med kaffe. Da rekene skulle spises var det bedre å sitte inne og det ble gjort plass til oss alle. Praten gikk om løst og fast og det ble også etterhvert fortalt en del vitser og historier - ja til og med lest dikt. Da tid for avreise nærmet seg ble vi enige om å kjøre veien om Hannåsvollen Gård. Ett ektepar som har innredet en låve med masse flotte antikke og nye varer til salgs. Jammen ble det handlet litt der og vi koste oss også en stund ved bordene utenfor.

Dagen ble avsluttet der vi møttes og som vi mange ganger avsluttet stilene våre på skolen - vi var alle enige om at det var en fin tur.

Hilsen ett nytt medlem av Vennesla Lag av Kvinne og Familieforbundet

Vi samarbeider med Codan forsikring
For mere informasjon se vår hjemmeside
www.kvinnerogfamilie.no

Stemningsfullt 60 tilbakeblikk på -tallet

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Bildet av mamma som lente seg så langt ut av vinduskarmen i 3. etasje, at jeg stod med hjertet i halsen, sitter fortsatt på netthinnen. De skulle ikke ha noe å utsette på våre vinduer, damene i oppgangen.

Den sosiale kontrollen og interne justisen lever i beste velgående blant de hjemmевærende i Ragdes oppgang A i Ungdommens borettslag Egne Hjem utenfor Trondheim. Forfatteren vokste selv opp i et borettslag med samme navn, men historien som fortelles er ikke selvbiografisk. Tidsånden er imidlertid tatt på korset. Nabokonenes kritiske blikk og stikkende kommentarer i vurderingen av hverandres påklledning og livsvaner, går

Anne B. Ragdes siste bok "Jeg skal gjøre deg så lykkelig", blir for oss som opplevde 60-tallsepoken, en tidsreise innhyllet i duften av Ata og Luxsåpe. Tiden da nabokonenes halsbrekkende konkurranse i vindusvask dominerte hverdagen.

hånd i hånd med et frodig persongalleri fullt av sjarm og humor.

Ragdes styrke ligger i å skrive frem personer vi føler vi kjenner. Selv om vi bare ser de i korte glimt, klarer Ragde kunststykket å gjøre de 23 personene i de åtte leilighetene i oppgang A til tredimensjonale og fargerike personligheter. Her lever misunnelsen, baksnakkingen, omsorgen, latteren og gråten side om side.

Oppgang A er en verden hvor intrigene omslutes av eimen av kokt kål, grønnsåpe og salmiakk. Fru Åsen i første vasker trap-pene. Hele tiden. Det er jo i første etasje det blir mest skittent. De andre damene lar seg provosere av den evinnelige vaskingen til fru Åsen. For fru Åsen vasker et godt stykke oppover i etasjene. Så langt som hun tør. De andre damene tar det som knallhard kritikk av sin egen vasking. Spesielt fru Rudolf i andre.

Imellom sladder, posesuppe og hjem-mepermanent, skrubbes og vaskes det. Ordentlig. Peggy-Anita, oppgangens deiligste dame, i følge mennene, og tøyte, i følge damene, har gått til anskaffelse av en knallrød støvsuger fra Phillips. Det blir ikke ordentlig vasking av sånn latskap, må vite.

Men borettslaget skjuler langt alvorligere problemer under de humoristiske konfliktene. Det ville ikke vært en historie fra Ragdes penn, uten at den

også rommer mishandling, desperasjon og ensomhet.

Morløse Nina tisser på seg og mobbes på skolen. Hun tilbringer mye tid alene, sittende øverst i trappa, våt i baken, mens hun venter på at faren skal komme hjem og låse henne inn. Kanskje får hun mat når han kommer, hvis han også er sulten.

Boken har mange likhetstrekk med datidens klassiker i norsk litteratur, Eva Ramms bestselger "Støv på hjernen" fra 1958. Det ironiske blikket på drabantb-ylivet, og de tydelige karaktertegnene er gjenkjennbare. Ragdes bok gir et tidsriktig vellykket bilde av 60-tallet, eller riktignere, 1965. En brytningstid, der Norge går over til å bli et moderne samfunn. Ragdes bidrag til den rikholdige litteraturen fra 60-tallet, må sies å være hennes evne til å tegne personer som lever tett sammen innenfor rammene av borettslaget, og som blir levende for oss som lesere.

Ragde har gjort god research, noe som gjenspeiles i detaljene i boken. Vaskemidlene, matoppskriftene, ukebladene og utstyret i 60-tallskjøkkenet, setter rammen for den verden hun maler for oss. Det er som å være tilbake i barndommens borettslag.

"Jeg skal gjøre deg så lykkelig" er utgitt på Forlaget Oktober.

Foto: Tine Poppe

Materiell fra Norges kvinne- og familieforbund

Tilbud !

- ___ Handlenett, sort m/hvitt trykk før **kr. 75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ Nett i bomull m/skulderhank, sort m/hvitt trykk **kr. 40,-**
- ___ T-skjorte hvit m/lite farget emblem før **kr. 130,-** nå **kr. 60,-**
- ___ Collegegenser, blå, lite farget emblem før **kr. 250,-** nå **kr. 50,-** kun XL og XXL
- ___ Liten duk, oransje med sort emblem, 52x52 cm. **kr. 35,-**
- ___ Aktivitetskalender før kr. 100,- pr. stk. nå **kr. 25,-**
- ___ Melodibok før kr. **75,-** nå **kr. 50,-**
- ___ K&Fs skrivebok m/linjer nå **kr. 40,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- ___ Pulsvarmere (E) **kr. 200,-**
- ___ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, L **kr. 130,-**
- ___ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. XL, XXL **kr. 130,-**
- ___ K&F skjerf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- ___ Smykkenål i sølv **kr. 395,-**
- ___ K&F-pin **kr. 15,-**
- ___ Bordfane m/farget emblem **kr. 90,-**
- ___ Stativ til bordfane **kr. 100,-**
- ___ Lagledernål **kr. 190,-**

Artikler fra Magnor Glassverk m/emblem: Norges Kvinne- og Familieforbund

- ___ Krystallskål (A) 125 mm. **kr. 450,-** Kun 4 stk igjen

Møteplakat, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og Familieforbund

- ___ Møteplakat, A4. 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- ___ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**
- ___ Diplom, A4, **kr. 15,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- ___ Bok, Tilbake til livet, Toril S. Gravdal, medlemspris **kr. 150,-** bokhandlere **126.75**
- ___ Diktsamling, Hold drømmen levende, Helene Freilem
- ___ Klingberg **kr. 130,-**
- ___ Diktsamling, Hulter til bulter, Bente Nygård **kr. 80,-**
- ___ Bok, Gøy på landet, Anne Enger **kr. 95,-**
- ___ Bok, M. Bolstad: "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" **kr. 80,-**
- ___ Vedtekter **kr. 50,-**
- ___ Tillitskvinnemappen, **hele kr. 150,-** innhold **kr. 90,-** perm **kr. 60,-**
- ___ Prinsippprogram inkl. studieplan **kr. 100,-**
- ___ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- ___ Plakat m/emblem 50x65 cm. gratis
- ___ Abonnement på Sentral-og Landsmøteprotokoller (pr.år) **kr. 250,-**
- ___ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**

Informasjonsmaterieill

- ___ Liten folder med pins "Ja til omsorg..." **kr. 20,-**
- ___ Tidligere numre av medlemsbladet: **gratis**
- ___ Brosjyre "Frihet til å velge" (tidl. Hvem vi er, hva vi står for). **gratis**
- ___ Løpeseddel: "Familiens fremtid - vårt felles ansvar" **gratis**
- ___ Handlingsplan 2011, **gratis**
- ___ Innmeldingsskjemaer, **gratis**

Annet materiell fra K&F

- ___ Massasjeapparat **kr. 500,-** (kun 8 stk igjen)

Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.

Navn/lag:

Adresse:

Postnr./-sted:

Vi ber om å motta materialet innen:.....

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Øvre Slottsgt. 6
0157 Oslo

Tlf.: 22 47 83 80

Faks: 22 47 83 99

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Klipp ut

Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsatt i sort, behagelig å ha på både sommer s om vinter, **pris kr. 130,-**

**Kun
kr. 50,-**

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken!

Kun kr. 50,-

Vi har rikelig av disse på lager.

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. M, L, XL og XXL. **Kr. 130,-**

Skrivebok

Skrivebok/kladdebok i A5 format med linjer, praktisk til bruk på lags-, kretsmøter og lignende.

Kun kr. 40,- pr. stk.

**Kun
kr. 40,-**

Bøker til salg

Kjøp våre populære bøker, til ettertanke, inspirasjon, glede og latter.

- "Gøy på landet" av Anne Enger **kr. 95,-**
- "...Og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør" av Målfrid Bolstad **kr. 80,-**
- "Hulter til Bulter" av Bente Nygård **kr. 80,-**
- "Hold drømmen levende" av Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- "Tilbake til livet" av Toril Sonja Gravdal **kr. 150,-**

Liste over K&Fs tillitskvinner

SENTRALSTYRET

FORBUNDSLEDER

Elisabeth Rusdal
Tlf: 91 32 81 64 (m)
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

NESTLEDER

Sonja Kjølraug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
Tlf: 97 51 59 71 (m)
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

MEDLEM

Eldbjørg Gunnarson
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)
Morvikbrekkena 31, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no

MEDLEM

Anne Enger
Tlf: 61 32 28 20 (p)
Oppenvegen 429, 2740 Roa
E-post: a-enger2@online.no

MEDLEM

Wenche Hoel
Tlf: 91 16 34 49 (m)
Havnepromenaden 46, 9405 Harstad
E-post: we.hoel@gmail.com

MEDLEM

Gjertrud Vik
Tlf: 70 02 50 87 (p)
Haugsbysgda, 6082 Gursken
post:gl-vik@online.no

MEDLEM

Liv Holst
Tlf: 66 84 66 10 (p) 95 77 54 34 (m)
Kirkeveien 56C, 1395 Hvalstad
E-post: livholst@online.no

1. VARAMEDLEM

Wenche Rolstad
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
E-post: wrwenche@gmail.com

2. VARAMEDLEM

Marit Warme
Tlf: 22 62 01 68 (p) 48 06 95 57 (m)
Kantarellen Terrasse 17, 1286 Oslo
E-post: mawape@hotmail.com

KRETSLEDERE

AKERSHUS

Solvor Larsen
Tlf: 66 86 64 74 (p) 97 09 91 04 (m)
Sloratoppen 154, 1405 Langhus
E-post: so.larsen@online.no

AUST-AGDER

Else Marie Angeltveit
Tlf: 37 27 86 88 (p) 95 09 81 00 (m)
Lille Heimdal, 4760 Birkeland
E-post: else.angeltveit@online.no

BERGEN/MIDTHORDLAND

Randi Støre Gjerde
Tlf: 55 19 23 72 (p) 91 54 13 79 (m)
Myrdalsskogen 123, 5117 Ulset
E-post: randi61gjerde@gmail.com

FINNMARK

Postkontakt Hedvig Hansen
Tlf: 95 18 35 28 (m)
Postboks 142, 9770 Mehamn

HEDMARK

Anne Lise Bryhn
Tlf: 62 41 70 53 (p)
Mogopveien 23, 2409 Elverum
E-post: al.bryhn@tele2.no

HORDALAND

Torill Handal
Tlf: 40 84 06 22 (m)
Tangeråshagen 11 A, 5630 Strandebarm
E-post: torillhandal@gmail.com

HÅLOGALAND

Margaret Enger
Tlf: 75 53 26 65 (p) 97 46 21 66 (m)
(Nordland) Gjervollan 5, 8050 Tverlandet
E-post: engulf@online.no

NEDRE BUSKERUD

Laila Nordby
Tlf: 31 90 28 12 (p) 41 63 60 84 (m)
Spinnerisletta 95, 3057 Solbergelva
E-post: laila_nordby@c2i.net

NORDMØRE

Anne-Lise Johnsen
Tlf: 71 29 81 56 (p) 71 29 61 84 (a)
41 24 86 64 (m)
6494 Vevang
E-post: kirkeverge@eideprestegjeld.no

NORD-TRØNDELAG

Anne M. Eggestøl
Tlf: 91 69 39 20 (m)
(Postkontakt) Langbakken 6, 7800 Namsos
E-post: anne.eggestol@ntebb.no

OPPLAND

Wenche Rolstad
Tlf: 61 33 41 18 (p) 40 24 48 96 (m)
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
E-post: wrwenche@gmail.com

OSLO

Elisabeth Stubergh Nielsen
Tlf: 67 14 52 43 (p) 90 04 17 47 (m)
Basaltveien 53, 1359 Eiksmarka
E-post: elistuni@online.no

ROGALAND

Ingebjørg Rasmussen
Tlf: 51 55 62 51 (p) 98 82 40 18 (m)
Anton Brøggergate 15, 4041 Hafsfjord
E-post: ira-1@broadpark.no

SOGN OG FJORDANE

Aina Alfredsen Førde
Tlf: 47 33 75 65 (m)
6723 Svelgen
E-post: ain-f@online.no

SUNNMØRE OG ROMSDAL

Oddlaug Hovdenak
Tlf: 95 12 47 53 (p)
Hovdenakken 6456 Skåla
E-post: oddlaug.hovdenak@mr fylke.no

SØR-TRØNDELAG

Britt Westberg
7370 Brekkebygd
mob: 93 20 49 61
briwest@online.no

TELEMARK

Svanhild Haugen
Tlf: 35 54 21 78 (p)
Lundsåsen 22, 3719 Skien
E-post: svanhild_haugen@hotmail.com

VEST-AGDER

Post kontakt Wenche Johnsen
Tlf: 48 00 13 93 (m)
Olav Trygvasons vei 25
4633 Kristiansand
E-post: wjohnse@broadpark.no

VESTFOLD

Else-Björg Andersen
Tlf: 33 07 49 94 (p) 92 08 55 47 (m)
Urdsøgt 1B, 3182 Horten
E-post: elsban@online.no

ØSTFOLD

Anne-Marthe Russ
Tlf: 90 86 83 55 (m)
Engholmveien 12c, 1560 Larkollen
E-post: tro-russ@online.no

ØVRE BUSKERUD

Bente Kaugerud
Tlf: 32 71 47 84 (p) 41 43 01 20 (m)
Skogly, 3359 Eggedal
E-post: bkkaug@online.no

KONTROLLKOMITÉEN

LEDER

Aslaug Søsnes
Tlf: 76 12 10 41 (p)
Nordlysveien 35, 8400 Sortland
E-post: asoelsne@online.no

PRINSIPPROGRAMKOMITÉEN

LEDER

Eldbjørg Gunnarson
Tlf: 55 53 11 94 (p) 97 98 37 91 (m)
Morvikbrekkena 31, 5124 Morvik
E-post: eldbgu@online.no

INTERNASJONALT UTVALG

LEDER

Kristin Hansen
Tlf: 57 67 85 30 (p) 90 56 47 30 (m)
Ospev. 3, 6854 Kaupanger
E-post: kristin.hansen@eninvest.net

PROSJEKTLEDER

Anne Marit Hovstad
Tlf: 37 04 14 48 (p) 95 87 79 09 (m)
Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
E-post: annemarit@hovstad.com

BEREDSKAPSUTVALGET

LEDER

Anne-Sophie W. Bondeson
Tlf: 95 89 87 11 (m)
Grindveien 4, 1640 Råde
E-post: bondeson@yahoo.no

NORDENS KVINNEFORBUND

2. REPRESENTANT

Sonja Kjørlaug
Tlf: 97 51 59 71 (m)
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

ACWW REPRESENTANT

Elisabeth Rusdal
Tlf: 91 32 81 64 (m)
Skogveien 41, 1368 Stabekk
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

POPULUS – STUDIEFORBUNDET FOLKEOPPLYSNING

Postboks 9188 Grønland, 0134 Oslo
Tlf: 24 14 11 50
Epost: populus@populus.no

SEKRETARIATET

Norges Kvinne- og familieforbund
Øvre Slottsgate 6, 0157 Oslo
Tlf: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99
e-post: post@kvinnerogfamilie.no
www.kvinnerogfamilie.no

Fulegavetips

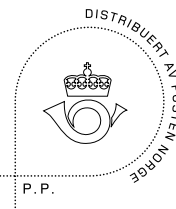
ABONNER PÅ MEDLEMS- BLADET 3 UTGAVER I 2012

Kun
kr 150.-

Returadresse:
Norges kvinne- og familieforbund
Øvre Slottsgate 6
0157 OSLO

B-Economique
NORGE

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Ditt medlemskap er viktig!

Våre arbeidsområder er:

- Internasjonalt arbeid nasjonalt
- Kvinners helse
- Familie & miljø
- Ernæringsspørsmål i hjem og skole

Som medlem får du:

- Gunstig tilbud hos Codan forsikring
- Medlemsbladet Kvinner&Familie 3 ganger i året
- Medlemspris på Fleximassøren
- Rabatt hos First Hotell og Thon hotell

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekst-miljø? Og vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg?

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: Kvinnepolitikk • Familie-politikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid

Klipp ut

Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

NAVN:

ADRESSE:

POSTNR.-/STED::

LOKALLAG:

E-POST:

INNMELDINGEN

SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Øvre Slottsgt. 6,
0157 Oslo
Tlf.: 22 47 83 80
Faks: 22 47 83 99